

**ПОЛТАВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ПРАВА
ЗВО «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

Кафедра правознавства та фінансів

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

_____ Завідувач кафедри
31 січня 2023 р.

**ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА
ТА ШЛЯХИ ЙОГО ЗМІЦНЕННЯ В УМОВАХ РИНКУ**

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Виконав:

здобувачка другого (магістерського)
рівня вищої освіти спеціальності
072 Фінанси, банківська справа
та страхування

Балога Валентина Федорівна

Керівник:

Шаравара Роман Іванович,
канд. екон. наук, доцент,
професор кафедри

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	7
1.1. Теоретичні основи оцінки фінансового стану підприємства.....	7
1.2. Методико-організаційні та інформаційні засади оцінки фінансового стану підприємства	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА СГП «ДОБРОБУТ АГРО ПЛЮС»	25
2.1. Загальна характеристика підприємства	25
2.2. Діагностика фінансового стану СГП «Добробут Агро Плюс»	30
2.3. Аналіз рентабельності і ділової активності підприємства.....	39
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	51
3.1. Шляхи покращення методики аналізу фінансового стану підприємства.....	51
3.2. Фінансова стратегія розвитку підприємства	56
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73

ВСТУП

Актуальність дослідження. Із переходом до ринкової економіки спостерігається різноманіття форм власності суб'єктів господарювання, значно розширилися права підприємств у фінансово-господарській діяльності. Обґрунтованість управлінських рішень безпосередньо залежить від об'єктивності та своєчасності інформації про фінансовий стан підприємства. Ефективна діяльність підприємств потребує постійного контролю над надходженням та використанням фінансових ресурсів, суворого дотримання розрахункової дисципліни, формування оптимального співвідношення власних та позикових коштів, забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності. З огляду на це зростає значення аналізу фінансового стану підприємств.

Незбалансована регулююча політика держави, невчасна оцінка та прогнозування фінансового стану підприємств стали вагомими причинами занепаду більшості галузей економіки, зростання бідності, масового безробіття та банкрутства. Погіршення економічної та політичної ситуації, відсутність сприятливих умов для ведення бізнесу, криза, нестабільність законодавчої бази, значна тінізація економіки змушують вітчизняні підприємства працювати в умовах невизначеності. Тому особливо актуальним є питання не лише про об'єктивність аналізу фінансового стану підприємств, а й ефективність його проведення.

Практика управління українськими підприємствами показує, що внаслідок несвоєчасних розрахунків та невиконання фінансових зобов'язань перед контрагентами у них нагромадилися великі суми боргів. Дотримання розрахунково-платіжної дисципліни суб'єктами господарювання безпосередньо залежить від їх платоспроможності. На платоспроможність підприємств впливають: своєчасність надходження коштів та їх еквівалентів у розпорядження суб'єктів, їх використання; рух коштів підприємств у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Стан вивченості проблеми. Проблематику оцінки та шляхів поліпшення фінансового стану підприємств розглядали у своїх працях українські науковці, зокрема І. Алексєєв, О. Амоша, М. Білик, Н. Букало, А. Ванієва, О. Гудзь, Н. Давиденко, М. Дем'яненко, Н. Деєва, О. Дедіков, С. Іщук, О. Кузьмін, А. Кулик, В. Ляшук, О. Мельник, А. Музиченко, В. Подольська, Н. Романів, О. Яріш, Ю. Цал-Цалко, а також зарубіжні вчені В. Артеменко, У. Бівер, Є. Бріхгем, Е. Ельтман, Е. Нікбахт, Р. Сайфулін, Р. Таффлер та ін. Деякі дослідники зосереджують свою увагу на окремих аспектах фінансового стану суб'єктів господарювання. Так, Н. Давиденко, О. Гудзь, А. Кулик досліджують проблеми організації та методики аналізу ліквідності і платоспроможності підприємств; Н. Букало, В. Ляшук – особливості управління дебіторською заборгованістю; О. Кузьмін, О. Мельник – нормативно-критеріальне забезпечення діагностики фінансового стану підприємства тощо. Віддаючи належне науковим досягненням великої кількості вчених, слід зазначити відсутність єдиного підходу до методики визначення показників оцінки фінансового стану, достатнє висвітлення принципово важливих питань, пов'язаних із формуванням єдиної методики оцінки фінансового стану.

Показники, що характеризують фінансовий стан підприємств, надзвичайно динамічні та потребують постійного контролю. Це стосується як країни загалом, так і регіонів, видів економічної діяльності та окремих підприємств. Моніторинг та своєчасна оцінка показників ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості актуальні та важливі, особливо в період економічної кризи, коли питання нестачі фінансових ресурсів підприємств стоїть вкрай гостро.

Мета дослідження: вивчення теоретичних і практичних аналізів фінансового стану підприємства на прикладі СГП «Добробут Агро Плюс» в умовах розвитку ринкової економіки.

Для досягнення поставленої мети розв'язуються наступні **завдання**:

- 1) дослідити теоретичний зміст та принципи аналізу фінансового стану діяльності підприємства;
- 2) вивчити методико-організаційні та інформаційні засади аналізу фінансового стану підприємства;
- 3) виокремити фінансово-економічні показники роботи підприємства СГП «Добробут Агро Плюс»;
- 4) проаналізувати фінансовий стан та ефективність фінансового планування діяльності СГП «Добробут Агро Плюс»;
- 5) окреслити заходи по вдосконаленню фінансового стану підприємства.

Об'єкт дослідження – фінансовий стан діяльності сільськогосподарського підприємства.

Предмет дослідження – теоретичні і практичні засади аналізу фінансового стану сільськогосподарського підприємства «Добробут Агро Плюс».

База дослідження: СГП «Добробут Агро Плюс» зареєстровано 19.10.2005 р. Основний вид діяльності: 01.11.0 Вирощування зернових та технічних культур (основний). Інші види діяльності: 01.41.0 Надання послуг у рослинництві; облаштування ландшафту; 15.42.0 Виробництво рафінованих олій та жирів; 15.61.1 Виробництво борошна.

Інформаційною базою при написанні магістерської роботи слугували вітчизняні та закордонні видання, матеріали засобів масової інформації та фактичні дані щодо діяльності СГП «Добробут Агро Плюс», зокрема, статут, посадові інструкції, дані про організацію управління, а також дані бухгалтерської і статистичної звітності.

Методи дослідження. Теоретико-методологічні основи дослідження ґрунтуються на використанні основних положень економічної та фінансової теорії, методів наукового пізнання, методів фінансового аналізу, розробок науково-дослідних організацій, вітчизняних та зарубіжних вчених для

аналізу формування та використання фінансових результатів підприємств у ринкових умовах. Зокрема, у процесі вирішення поставлених завдань використовувалися такі методи наукового дослідження: абстракція та формальна логіка (для визначення та уточнення економічної сутності та змісту понятійного апарату, а також для узагальнення результатів дослідження); логічний метод - при з'ясуванні сутності аналізу фінансового стану підприємства, його теоретичного змісту та особливостей формування; метод порівняльних характеристик та методи аналізу та синтезу - при вивченні фінансового стану підприємства; методи індукції, дедукції, системного аналізу (при розкритті змісту категорії «фінансовий стан підприємства» та розробці методики аналізу їх формування) та інші.

Наукова новизна та практичне значення одержаних результатів.

Вивчення теоретичних і практичних засад аналізу фінансового стану діяльності сільськогосподарського підприємства на прикладі СГП «Добробут Агро Плюс» дало можливість уточнити теоретичний зміст та принципи аналізу фінансового стану діяльності сільськогосподарського підприємства; вивчити методико-організаційні та інформаційні засади аналізу фінансового стану підприємства; виокремити фінансово-економічні показники роботи підприємства СГП «Добробут Агро Плюс»; проаналізувати фінансовий стан та ефективність фінансового планування діяльності СГП «Добробут Агро Плюс»; окреслити заходи щодо покращення фінансового стану підприємства.

Апробацію положень дослідження здійснено під час IV Всеукр. наук.-практ. конф. «Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу», 8 грудня 2022 р., що відбулася на базі Полтавського інституту економіки і права Університету «Україна».

Структура та обсяг магістерської роботи. Магістерська робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Основний зміст магістерської роботи викладено на 71 сторінці.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Теоретичні основи оцінки фінансового стану підприємства

Аналіз фінансово-економічного стану є важливою складовою ефективного управління формуванням, розміщенням та використанням ресурсів підприємства. Фінансовий стан визначається розміром, складом і структурою активів, власного капіталу та зобов'язань, певні співвідношення яких визначають фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність суб'єктів господарювання [5, с. 20].

Важливу роль у забезпеченні ефективних форм господарювання на вітчизняних підприємствах відіграє аналіз фінансово-економічного стану підприємств, який відповідає за відбір, оцінку та інтерпретацію фінансово-економічних та інших даних, що впливають на здійснення інвестицій та фінансові рішення.

Сучасний розвиток економіки призводить до проведення підприємствами виваженої економічної політики для підтримки та зміцнення фінансового стану, платоспроможності та фінансової стійкості. Розширення прав підприємств у сфері фінансово-господарської діяльності значно підвищує роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану компаній, оцінки їх ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості та пошуку шляхів підвищення та зміцнення фінансової стійкості [19, с. 115].

Особливе значення має своєчасна та об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств для виникнення різних форм власності, так як жоден власник не повинен нехтувати потенціалом збільшення прибутку (доходу) підприємства, який може бути виявлений тільки на підставі своєчасного та об'єктивного аналізу фінансового стану підприємств. Тільки такий аналіз дає можливість реально оцінити стан справ на підприємстві, вивчити структуру собівартості як усієї виробленої та реалізованої продукції, а й собівартості окремих її видів, склад комерційних та управлінських витрат, що дозволяє з особливою точністю вивчити характер відповідальності посадових осіб за дотримання бізнес-плану.

Серед фінансових проблем підприємств, мабуть, немає іншої, яка так часто розглядалася вченими та практиками, як аналіз та оцінка фінансового стану підприємства. Оцінка фінансового стану підприємства є однією з основних ланок у системі управління та прийняття різних господарських рішень. Це цікавить інвесторів, кредиторів, постачальників матеріально-технічних ресурсів, органів державної влади керівників виробництва. Тому одним із основних завдань кожного підприємства є пошук шляхів покращення фінансового стану [27, с. 77].

Аналіз показників, що характеризують фінансовий стан, їх роль в управлінні підприємством зумовлений низкою об'єктивних факторів: високим ступенем невизначеності загальноекономічної кон'юнктури, незбалансованістю ринкових механізмів та інструментів державного регулювання економіки, неоднозначною спрямованістю різнорідних фінансових інститутів, що прямо чи опосередковано впливають на фінанси господарства. З урахуванням викладеного та сучасних умов функціонування підприємств розробка параметра адекватної характеристики категорії «фінансовий стан підприємства» та адаптивних теоретичних аспектів його оцінки є актуальним завданням економічних досліджень.

Фінансовий стан підприємств – поняття багатогранне, складне та досить неоднозначне. Загалом змістовна характеристика економічної категорії «фінансовий стан підприємства» представлена як результат взаємодії всіх елементів фінансових відносин, визначається сукупністю виробничих та економічних факторів та характеризується системою показників та показники, що відображають наявність, розміщення та використання економічних ресурсів підприємства [35, с. 80].

При характеристиці фінансового становища переважно спираються на індикативну основу, що встановлює ефективність взаємодії внутрішніх чинників (грошових економічних ресурсів), хоча у сучасних ринкових умовах зовнішні чинники можуть істотно (іноді вирішальне) впливати на фінансовий стан та економічне становище підприємства. Усі суб'єкти

господарювання зацікавлені в отриманні достовірного аналізу фінансових показників.

Фінансовий стан підприємства характеризує здатність підприємства до саморозвитку у певний момент часу. Фінансовий стан підприємства характеризується системою показників, що дозволяють оцінити наявність, розміщення та ефективність використання фінансових ресурсів.

Основні завдання аналізу фінансового становища підприємства: аналіз ефективності використання майна (капіталу) підприємства; забезпечення підприємства власними обіговими коштами; аналіз та динаміка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства; аналіз рентабельності підприємства та кількісна оцінка деяких показників конкурентоспроможності; аналіз стану підприємства на фінансовому ринку; визначення резервів підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства. Для забезпечення належного рівня фінансового стану підприємства його фінансова діяльність має бути спрямована на систематичне отримання та ефективне використання фінансових ресурсів, дотримання розрахунково-кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних та позикових коштів тощо [47, с. 110].

Функціонування підприємства супроводжується безперервним обігом коштів, що здійснюється за рахунок витрачання ресурсів та отримання доходів, їх розподілу та використання. При цьому визначаються джерела коштів, напрями та форми фінансування, оптимізується структура капіталу, проводяться розрахунки з постачальниками матеріально-технічних ресурсів, покупцями продукції, державними органами (податкові платежі), персоналом підприємства тощо. Всі ці фінансові відносини становлять зміст фінансової складової діяльності підприємства [58, с. 54].

Основні завдання фінансової діяльності: вибір оптимальних форм фінансування, структури капіталу підприємства та напрямів його використання з метою забезпечення стабільно високої рентабельності; балансування часу приходу та витрати платіжних коштів; підтримання

належної ліквідності та своєчасності розрахунків. Основним змістом фінансової складової діяльності підприємства (організації) є належне забезпечення фінансування [3, с. 246].

Значення фінансового аналізу у тому, що він є основою розробки фінансової політики підприємства, засобом визначення недоліків його функціонування та прийняття управлінських рішень, вкладених у підвищення ефективності управління. Фінансовий аналіз є основою управління фінансами підприємства.

Фінансовий аналіз важливий у господарській діяльності підприємства, оскільки дозволяє: вишукувати резерви покращення фінансового стану підприємства; об'єктивно оцінювати раціональність використання всіх видів фінансових ресурсів; своєчасно вживати заходів, спрямованих на підвищення платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства; забезпечити оптимальний виробничий та соціальний розвиток колективу за рахунок використання виявлених у результаті аналізу резервів; забезпечити розроблення плану фінансового оздоровлення підприємства [7, с. 100].

Процес фінансового аналізу інформаційних ресурсів підприємства забезпечується трьома системоутворюючими елементами: об'єктом дослідження; предмет дослідження; прийом, що опосередковує відносини між досліджуваним об'єктом і суб'єктом, що пізнає. Фінансовий аналіз має власний специфічний предмет вивчення, що виділяє його як окрему галузь знань серед економічних наук [16, с. 25].

Враховуючи цільову спрямованість фінансового аналізу, його предмет може бути пов'язаний із фінансовим станом підприємства, економічними явищами та процесами, що відображаються через систему фінансових показників, що характеризують підприємницьку діяльність. Предметом фінансового аналізу є діяльність підприємства, спрямована на забезпечення сталого розвитку та сталого фінансового стану. Мета фінансового аналізу полягає у неформальному забезпеченні прийняття рішень, на яке істотно

впливають фактичні або прогнознi дані про фінансовий стан підприємства [2, с. 34].

Суб'єктами (користувачами) фінансового аналізу є фізичні та юридичні особи, яким потрібна інформація про діяльність підприємства для прийняття рішень. Результати фінансового аналізу цікавлять широке коло користувачів: власники бізнесу (отримують дивіденди на вкладений власний капітал); менеджмент (частка прибутку, яку вони отримують понад посадовий оклад, залежить від їхнього благополучного матеріального становища); наймані працівники (залежить від заробітної плати, премій, соціальних виплат); банки, компанії, що надають кредити (зацікавлені у своєчасному погашенні боргу та сплаті відсотків); партнери, які вже ведуть бізнес із компанією (постачальники), щоб визначити для себе доцільність подальшої співпраці, умови укладання договорів тощо; держава (податкова служба зацікавлена у своєчасній сплаті податків у повному обсязі) [24, с. 56].

Фінансовий стан підприємства визначається сукупністю характеристик, що виражають наявність, доцільність розміщення та ефективність використання фінансових ресурсів, наявність та можливі фінансові можливості. Це синтетичний показник, що впливає ефективність господарську діяльність підприємства. У свою чергу, фінансовий стан підприємства безпосередньо залежить від результатів його діяльності. Якщо господарська діяльність прибуткова, то утворюються додаткові джерела коштів, які зрештою сприяють зміцненню фінансового становища підприємства. Відсутність або неналежне формування та використання активів може бути основною причиною несвоєчасної оплати заборгованості перед постачальниками за отримані сировину та матеріали, неповне та нерівномірне забезпечення необхідними ресурсами, а отже, погіршення результатів діяльності підприємства. виконання підприємством своїх зобов'язань перед працівниками, власниками та державою [33, с. 49].

Забезпеченість підприємства активами в рамках передбачуваної потреби та їхнє раціональне використання створюють широкі можливості для подальшого поліпшення кількісних та якісних показників управління.

Фінансовий стан може бути стабільним, нестійким та кризовим. Стабільний фінансовий стан передбачає здатність підприємства функціонувати та розвиватися, відповідний рівень ліквідності та фінансової стійкості; збереження власних оборотних засобів та ефективного використання наявних ресурсів.

Аналіз фінансового стану може бути проведений як управлінським персоналом підприємства, так і будь-яким зовнішнім аналітиком, оскільки такий аналіз ґрунтується на загальнодоступній інформації. Відповідно розрізняють два види аналізу фінансового стану: внутрішній та зовнішній [24, с. 55].

Внутрішній аналіз проводять працівники підприємства. Інформаційна база для його реалізації набагато ширша і включає будь-яку інформацію, що циркулює всередині підприємства та корисна для прийняття управлінських рішень. Відповідно, можливості аналізу розширюються. Внутрішній аналіз фінансового становища необхідний задоволення потреб компанії. Його метою є забезпечення припливу коштів, розміщення власних та позикових джерел таким чином, щоб максимізувати прибуток та уникнути банкрутства. Результати аналізу використовуються для планування, контролю та прогнозування фінансового стану підприємства.

Зовнішній аналіз проводять аналітики - сторонні для підприємства, які мають доступу до внутрішньої інформаційної бази. Його метою є прогнозування ступеня ризику інвестування та рівня його прибутковості. Зовнішній аналіз менш деталізований та більш формалізований [31, с. 195].

Оцінка фінансового стану підприємства здійснюється різними суб'єктами господарювання, зацікавленими в отриманні найбільш повної інформації про його діяльність. Результати аналізу дозволяють зацікавленим особам та підприємствам приймати управлінські рішення на основі оцінки поточного

фінансового стану, діяльності підприємства за минулі періоди та прогнозних даних.

Основним джерелом інформації для аналізу фінансового становища підприємства є бухгалтерська звітність. Бухгалтерська звітність являє собою набір облікових форм, що містять інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства за звітний період. Метою складання бухгалтерської звітності є надання користувачам повної, достовірної та об'єктивної інформації про фінансові результати діяльності, фінансовий стан підприємства. Бухгалтерська звітність дає інформацію як про фінансовий стан підприємства на конкретну дату, так і специфіку його діяльності за певний період [24, с. 55].

Дані фінансової звітності є не лише основою для аналізу та оцінки результатів звітного періоду, а й є основою їх прогнозування. Власність перебуває у русі, а рух формує власність, утворюючи джерело її освіти – дохід, прибуток. Тому для комплексного аналізу фінансового стану необхідний загальний аналіз «моментальних», балансових даних на дату (момент) та «поточних» показників за період часу.

Фінансова звітність є набір показників, що мають як логічні, так і інформаційні відносини. Логічний зв'язок полягає у додатковості та взаємній відповідності розділів та статей звітних форм. Регулярність формування бухгалтерської звітності на підприємствах дозволяє проводити аналіз швидко, без додаткових зусиль на пошук інформації. Крім того, можна говорити про динаміку показників, визначення загальних тенденцій розвитку підприємства. Крім перерахованих форм, необхідно мати додаткову інформацію про підприємство, яку не завжди можна отримати з бухгалтерської звітності. Зміст та обсяг інформації визначається характерними особливостями галузі чи конкретного підприємства [24, с. 55].

Однак перед використанням відомостей бухгалтерської звітності необхідно переконатися в її достовірності, переконатися у правильності

заповнення та точності здійснених арифметичних розрахунків щодо окремих показників. Узгодженість показників різних форм звітності перевіряється шляхом порівняння. Деякі показники включаються до різних звітних форм, тому при правильному складанні звіту вони обов'язково повинні збігатися [44, с. 112].

Необхідно пам'ятати, що будь-який висновок та рекомендації, зроблені за результатами аналізу, можуть бути сумнівними, якщо джерела інформації не будуть перевірені та підготовлені належним чином.

Економічний аналіз фінансового стану ґрунтується, по-перше, на повному розумінні бухгалтерського обліку, його мови, значення, важливості та обмежень фінансової інформації, що міститься у звітності, по-друге, - на спеціальних методологічних прийомах (інструментах) аналізу, з допомогою яких вивчаються найважливіші питання отримання обґрунтування висновків.

Вивчення офіційних методик і положень та розробок учених щодо тлумачення поняття «фінансовий стан підприємства» свідчить про їхню різноманітність та суперечливість, що підтверджується наступним.

Щодо визначення поняття фінансового стану підприємства вченими, то більшість із них повторюють трактування цього поняття згідно з Методикою інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій. Вони визначають це поняття як складне, але можна відзначити, що такий погляд не може повною мірою відобразити його суть. Далі вчені кажуть, що фінансовий стан підприємства є наслідком взаємодії елементів системи фінансових відносин. На наш погляд, це помилково, оскільки від цього залежить лише погашення короткострокових та довгострокових зобов'язань та подальший розвиток підприємства [52, с. 105].

Фінансовий стан є складною економічною категорією, яка є якісною характеристикою господарської діяльності підприємства. За своїм змістом поняття фінансового стану підприємства є сукупністю факторів

виробництва, що характеризуються системою показників, що відображають наявність, розміщення та використання капіталу підприємства. На фінансовий стан впливають усі види діяльності підприємства, саме тому фінансовий стан є критерієм ефективності діяльності підприємства та показує реальні та потенційні можливості його розвитку [59, с. 230].

Оцінюючи фінансового становища значну увагу приділяється характеристиці внутрішніх чинників (наявності економічних ресурсів), хоча за умов сучасного економічного розвитку важливу роль відіграють і зовнішні чинники, що визначають фінансово-економічне становище підприємства серед інших суб'єктів господарювання. З одного боку, вивчення фінансового стану дозволяє власникам підприємства оцінити ефективність використання фінансових ресурсів, виявити недоліки в управлінні та спрогнозувати фінансові результати його діяльності. З іншого боку, фінансово стійке підприємство має переваги у залученні інвестицій, отриманні кредитів, виборі споживачів та постачальників, а також більш незалежно від несподіваних змін кон'юнктури ринку.

1.2. Методико-організаційні та інформаційні засади оцінки фінансового стану підприємства

На сучасному етапі, в умовах динамізму ринкової економіки, суб'єкти господарювання стикаються з необхідністю своєчасного аналізу фінансового стану. По-перше, це пов'язано з тим, що стабільний фінансовий стан підприємства є необхідною умовою не лише отримання економічних вигод від діяльності, а й ефективного управління підприємством та можливості подальшого розвитку. По-друге, фінансовий стан як важлива економічна характеристика діяльності підприємства впливає на місце підприємства у зовнішньому середовищі, оскільки стабільний фінансовий стан забезпечує конкурентоспроможність та ділове співробітництво [32, с. 231].

Саме тому для успішного функціонування та прийняття обґрунтованих економічних рішень щодо управління підприємством необхідно вивчення

фінансового стану, оскільки це дозволить оцінити реальний стан фінансово-господарської діяльності, своєчасно виявити зміни у структурі капіталу. , Підтримка конкурентоспроможності, своєчасні розрахунки з дебіторами та кредиторами.

Мета аналізу фінансових результатів – визначити повноту та якість їх отримання, оцінити динаміку абсолютних та відносних показників, з'ясувати спрямованість, ступінь впливу факторів на зміну прибутку та рентабельності, визначити можливі резерви їх зростання. Фінансова діяльність підприємства оцінюється за комплексом показників, де вихідними категоріями є доходи, витрати, доходи, збитки. Саме вони закладаються основою всіх наступних розрахунків, проте інші характеристики вважатимуться похідними. У звіті про фінансові результати розрізняють чистий прибуток, валовий прибуток та прибуток за видами діяльності [4, с. 139].

Аналіз фінансових показників підприємства включає такі основні елементи дослідження: зміна кожного показника за аналізований поточний період (горизонтальний аналіз фінансових показників за звітний період); вивчення структури релевантних показників та їх змін («вертикальний аналіз» показників); зміна показників фінансового результату за звітний період (трендовий аналіз показників).

Аналіз фінансового становища передбачає аналіз діяльності підприємства з певним напрямом. Ці напрями відрізняються вітчизняною практикою та зарубіжним досвідом. У практиці вітчизняних учених широко використовуються горизонтальний, вертикальний, факторний, порівняльний та коефіцієнтний аналіз. У цьому аналізі проводиться як і абсолютному, і у відносному вираженні [24, с. 55].

Основні показники, що визначають оцінку фінансових результатів за наслідками нашого дослідження: чиста наведена вартість; Внутрішня норма доходності; модифікована внутрішня норма доходності; Індекс рентабельності У той же час наявність формальних методів визначення доцільності оцінки фінансових результатів не є гарантією надання

достовірної інформації для прийняття управлінських рішень у цій галузі. Важливо у процесі аналізу враховувати індивідуальні методологічні вимоги. Ситуація надмірної суперечливості методів оцінки фінансових результатів є наслідком специфіки поняття фінансові результати, що відображає багатогранність діяльності підприємств.

Основою фінансового аналізу, як і фінансового менеджменту загалом, є аналіз фінансової звітності відповідно до Національного становища (стандарту) бухгалтерського обліку та «Загальних вимог до фінансової звітності». Метою підготовки фінансової звітності є надання користувачам повної, достовірної та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства для прийняття рішень. Фінансова звітність складається з: бухгалтерського балансу (звіту про фінансове становище), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний доход), звіту про рух грошових коштів, звіту про капітал та приміток до фінансової звітності. Відомі десятки цих показників, для зручності вони розділені на кілька груп [6, с. 80].

Найчастіше виділяють п'ять груп показників у наступних галузях фінансового аналізу:

1. Аналіз ліквідності. Характеристики цієї групи дозволяють намітити та проаналізувати здатність компанії виконувати свої поточні зобов'язання. Алгоритм розрахунку цих показників ґрунтується на ідеї порівняння оборотних коштів (оборотних коштів) з короткостроковою кредиторською заборгованістю.

2. Аналіз поточної діяльності. Ефективність поточної фінансово-господарської діяльності оцінюється тривалістю операційного циклу, що залежить від оборотності коштів у різні види активів.

3. Аналіз фінансової устойчивості. За допомогою цих характеристик оцінюється склад джерел фінансування та динаміка співвідношення між ними. Аналіз заснований на тому, що джерела коштів різняться за рівнем вартості, ступенем доступності, ступенем надійності, ступенем ризику.

4. Аналіз рентабельності. Показники цієї групи служать з метою оцінки загальної ефективності інвестування у підприємство.

5. Аналіз ситуації та активності на ринку капіталу. У рамках цього аналізу виконується просторово-часове зіставлення показників, що характеризують становище підприємства на ринку цінних паперів: дивідендний дохід, прибуток на акцію, вартість акцій тощо. підприємство та його майбутнє фінансовий стан. Нормативні моделі дозволяють порівнювати фактичні показники діяльності підприємств із очікуваними, розрахованими за бюджетом. Таким чином, фінансовий аналіз є найважливішим інструментом в управлінні підприємством та основою, де будується розробка довгострокової фінансової політики підприємства з урахуванням вирішення стратегічних завдань [12, с.125].

Фінансовий стан є одним із найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства, під якою розуміється здатність підприємства фінансувати своєї діяльності. Він характеризується наявністю фінансових ресурсів, необхідних для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективного використання у фінансових відносинах з іншими юридичними та фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю. Тобто рівень збалансованості окремих структурних елементів активів та капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання впливає на фінансове становище підприємства. Оптимізація фінансового становища одна із основних умов успішного розвитку на майбутньому періоді. Водночас, кризовий фінансовий стан підприємства свідчить про серйозну загрозу його банкрутства [24, с. 55].

Єдиної стандартизованої методики комплексної та тематичної оцінки фінансового стану підприємства не існує. Найчастіше вчені виділяють три основні методи: метод комплексної оцінки, коефіцієнтний метод та інтегральний.

За допомогою методу комплексної оцінки можна зробити загальні висновки щодо ефективності діяльності підприємства. Він проводиться

шляхом приведення кількісних та якісних показників до інтегрального параметра. Такі показники відбивають різні аспекти діяльності підприємства. Комплексна оцінка фінансового стану дозволяє визначити місце підприємства в економічному середовищі та показує рівень його конкурентоспроможності.

Коефіцієнтний метод здійснюється шляхом розрахунку коефіцієнтів, що розкривають усі напрямки діяльності підприємства та враховують фактори внутрішнього та зовнішнього впливу на фінансовий стан підприємства. Використовуючи інтегральний метод, можна спостерігати за зміною одного інтегрального показника в динаміці, що значно спрощує аналіз. Оцінка здійснюється на основі підсумовування узагальнених показників діяльності підприємства (використовують показники платоспроможності, фінансової стійкості та незалежності та ін.) до інтегрального [17, с. 44].

Тому порівняльна характеристика методів оцінки фінансового стану підприємства дозволяє виявити переваги та недоліки запропонованих методів. З огляду на це для проведення більш комплексної оцінки фінансового стану підприємства керівництву було б доцільно комбінувати різні методи з метою отримання більш докладної інформації про стан капіталу підприємства.

На сучасному етапі для оцінки фінансового стану підприємства використовуються методи горизонтального, вертикального, факторного, порівняльного та коефіцієнтного аналізу, що проводиться за абсолютними та відносними показниками [13, с. 230].

Результати дослідження показують, що в оцінці фінансового стану підприємства можуть використовуватися різні методи та прийоми проведення аналізу. Методологія аналізу, саме вибір видів, методик і моделей оцінки фінансового становища, залежить від стратегії розвитку, яку обирає підприємство. При оцінці фінансового стану доцільно сформулювати алгоритм застосування системи методичних підходів, що, по-перше,

дозволить об'єктивно оцінити фінансовий стан підприємства за різними напрямками діяльності, по-друге, забезпечить управління рішеннями щодо усунення проблемних напрямів діяльності та сприятиме максимізації ринкова вартість капіталу [21, с. 23].

Основним елементом методу будь-якої науки є науковий апарат. В даний час практично неможливо виділити прийоми та методи якоїсь науки, властиві тільки їй, тобто відбувається взаємопроникнення інструментів різних наук. У фінансовому аналізі та фінансовому менеджменті можуть застосовуватись різні методи, розроблені в рамках тієї чи іншої економічної дисципліни.

Існує кілька рівнів класифікації методів економічного аналізу. На першому рівні класифікації розрізняють неформалізовані та формалізовані методи аналізу. Неформалізовані методи ґрунтуються на описі аналітичних процедур на логічному рівні, а не на чітких аналітичних залежностях. До них належать методи: експертних оцінок, сценарних, психологічних, морфологічних, порівнянь, побудови систем показників, побудови систем аналітичних таблиць та ін. Застосування цих методів характеризується певним суб'єктивізмом, оскільки інтуїція, досвід та знання аналітика мають велике значення [24, с. 55].

До другої групи належать методи, що ґрунтуються на досить чітких формалізованих аналітичних залежностях. Відомі десятки цих методів; вони становлять другий рівень класифікації.

Класичні методи аналізу господарської діяльності та фінансового аналізу: ланцюгові заміни, арифметичні різниці, балансовий, виділення ізольованого впливу факторів, відсоткові числа, диференціальний, логарифмічний, інтегральний, прості та складні відсотки, дисконтування.

Традиційні методи економічної статистики: середні та відносні величини, групові, графічні, індексні та елементарні методи обробки часових рядів [38, с. 95].

Математичні та статистичні методи дослідження взаємозв'язків, кореляційний аналіз, регресійний аналіз, дисперсійний аналіз, факторний аналіз, метод головних компонентів, підступний аналіз, об'єктно-періодний метод, кластерний аналіз та інші методи. Економетричні методи: матричні методи, спектральний аналіз, методи теорії виробничих функцій, теорія міжгалузевого балансу. Методи економічної кібернетики та оптимального програмування: методи системного аналізу, методи машинного моделювання, лінійне програмування, нелінійне програмування, динамічне програмування. Методи дослідження операцій та теорії прийняття рішень: методи теорії графів, метод дерев, теорія ігор, теорія масового обслуговування, методи мережевого планування та управління [42, с. 65].

Звичайно, не всі ці методи можуть бути безпосередньо застосовані в рамках фінансового аналізу, оскільки основні результати ефективного аналізу та управління фінансами досягаються за допомогою спеціальних фінансових інструментів, але деякі їх елементи використовуються. Зокрема це стосується методів дисконтування, кореляційно-регресійного аналізу, факторного аналізу, обробки часових рядів та ін.

Аналіз фінансового становища підприємства має такі цели: виявлення фінансового стану; виявлення змін фінансового становища у просторово-часовому розрізі; виявлення основних факторів, що спричинили зміну фінансового стану; прогноз основних тенденцій фінансового становища підприємства [50, с.349].

Основою фінансового аналізу є виявлення, оцінка та прогнозування впливу факторів на зміну показників діяльності. Функціонування будь-якої соціально-економічної системи здійснюється у складній взаємодії комплексу внутрішніх та зовнішніх факторів. Фактор - причина, рушійна сила будь-якого процесу чи явища, визначальна його характер чи одне з основних ознак. Усі фактори, що впливають на систему та визначають її поведінку, взаємопов'язані та взаємозалежні.

Зв'язок економічних явищ – це спільне зміна двох чи більше явищ.

Серед багатьох форм закономірних зв'язків явищ важливу роль відіграє причина, сутність якої полягає в породженні одного явища іншим. Такі відносини називаються детермінованими чи причинними [24, с. 55].

Кількісна характеристика взаємозалежних явищ здійснюється з допомогою ознак (індикаторів). Ознаки, що характеризують причину, називають факторними (самостійними, екзогенними); ознаки, що характеризують наслідок, називаються дієвими (залежними, ендогенними). Сукупність факторних та результативних ознак, пов'язаних одним причинним зв'язком, називається факторною системою.

Фінансовий аналіз проводиться з використанням різних типів моделей, що дозволяють структурувати та виявляти взаємозв'язок між основними показниками. Серед них можна виділити три основні типи моделей: описові; предикативне; регулюючий [55, с. 129].

Описові моделі відомі як описові моделі, вони мають основне значення з метою оцінки фінансового становища підприємства. До них належать: побудова системи звітних залишків, надання бухгалтерської звітності з різних аналітичних розділів, вертикальний та горизонтальний аналіз звітності, система аналітичних коефіцієнтів, аналітичні примітки до звітності. Всі ці моделі ґрунтуються на використанні інформації, що міститься у фінансовій звітності [20, с. 19].

Предикативні моделі – це передбачувальні моделі. Вони використовуються для прогнозування доходів підприємства та майбутнього фінансового стану. Найбільш поширеними з них є розрахунок точки критичного обсягу продажів, побудова прогнозованої фінансової звітності, моделі динамічного аналізу (жорстко визначені факторні моделі та регресійні моделі) та моделі ситуаційного аналізу.

Нормативні моделі дозволяють порівнювати фактичні показники діяльності підприємств із очікуваними, розрахованими з урахуванням бюджету. Ці моделі переважно використовуються у внутрішньому фінансовому аналізі. Суть їх зводиться до встановлення нормативів за

кожною статтею витрат за технологічними процесами, за видами продукції, за центрами відповідальності та до аналізу відхилень фактичних даних від цих нормативів.

Вертикальний аналіз дозволяє подати бухгалтерську звітність через відносні величини, що характеризують структуру узагальнюючих підсумкових показників. Обов'язковим елементом аналізу є динамічний ряд цих величин, що дозволяє відслідковувати та прогнозувати структурні зрушення у складі господарських фондів та джерел їх покриття за певний період часу [22, с. 231].

Горизонтальний аналіз дозволяє виявити тенденції окремих статей чи його груп, включених у бухгалтерську звітність. Цей аналіз заснований на розрахунку базового темпу зростання статей балансу у звіті про прибутки та збитки.

Система аналітичних коефіцієнтів є провідним елементом фінансового аналізу, яким користуються різні групи користувачів: менеджери, аналітики, акціонери, інвестори, кредитори тощо. буд. Цих показників кілька десятків, для зручності вони поділені на групи [26, с. 355].

Найчастіше виділяють п'ять груп показників у наступних галузях фінансового аналізу:

1. Аналіз ліквідності. Показники цієї групи дозволяють намітити та проаналізувати здатність компанії виконувати свої поточні зобов'язання. Алгоритм розрахунку цих показників ґрунтується на ідеї порівняння поточних активів (оборотних коштів) з поточними зобов'язаннями. Через війну розрахунку встановлюється, чи забезпечене підприємство достатніми оборотними коштами, необхідні розрахунків із кредиторами по поточним операціям. Оскільки різні види оборотних коштів мають різний ступінь ліквідності (тобто здатність перетворюватися на абсолютно ліквідні активи – гроші), розраховують кілька коефіцієнтів ліквідності.

2. Аналіз поточної діяльності. З позиції обігу коштів діяльність будь-якого підприємства є процес безперервного перетворення одного виду

активів на інший [30, с. 95].

Ефективність поточної фінансово-господарську діяльність можна оцінити за тривалістю операційного циклу, що залежить від оборотності коштів у різні види активів. За інших рівних умов прискорення оборотності свідчить про підвищення ефективності. Тому основними показниками цієї групи є характеристики ефективності використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів: продуктивність, фондівіддача, коефіцієнти оборотності коштів у запасах та розрахунках.

3. Аналіз фінансової устойчивості. За допомогою цієї методики оцінюється склад джерел фінансування та динаміка співвідношень між ними. Аналіз заснований на тому, що джерела коштів різняться за рівнем вартості, ступенем доступності, рівнем надійності, ступенем ризику і т.д.

4. Аналіз рентабельності. Показники цієї групи призначені з метою оцінки загальної ефективності інвестування у це підприємство. На відміну від показників, що розраховуються у другій групі, ці показники аналізують рентабельність капіталу загалом. Основними є рентабельність авансованого капіталу і рентабельність власного капіталу.

5. Аналіз стану та активності на ринку капіталу. У рамках цього аналізу виконуються просторові та тимчасові зіставлення показників, що характеризують становище підприємства на ринку цінних паперів: дивідендна дохідність, прибуток на акцію, вартість акцій та ін. Цей фрагмент аналізу проводиться в основному в компаніях, що працюють на ринки цінних паперів. Будь-яке підприємство, що має тимчасово вільні кошти та бажає вкласти їх у цінні папери, також орієнтується на показники цієї групи [24, с. 55].

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА СГП «ДОБРОБУТ АГРО ПЛЮС»

2.1. Загальна характеристика підприємства

Компанія товариство з обмеженою відповідальністю СГП «Добробут Агро Плюс» зареєстровано 19.10.2005 р. Юридична адреса та місцезнаходження товариства: 71700, Запорізька обл., місто Токмак, вул. Гоголя, будинок 50. Підприємство з моменту державної реєстрації є юридичною особою, має самостійний баланс, поточні та інші рахунки в банківських установах в національній та іноземній валюті, круглу печатку, штампи, товарний знак та інші реквізити.

Підприємство створено з метою виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції, надання сільськогосподарських послуг учасникам товариства та іншим юридичним та фізичним особам та здійснення іншої супутньої діяльності, а також отримання на цій основі прибутку. Основна діяльність: 01.11.0. Вирощування зернових та технічних культур (основне). Інші види діяльності: 01.41.0 Надання послуг у рослинництві; ландшафтний дизайн; 15.42.0 Виробництво рафінованих олій та жирів; 15.61.1 Виробництво борошна.

Підприємство може створювати дочірні підприємства, філії та представництва на території України, а також за її межами. Філії та представництва підприємства діють на підставі Положень про них, затверджених підприємством, а дочірні товариства – на підставі Статутів, затверджених підприємством.

СГП «Добробут Агро Плюс» може бути учасником спільних підприємств, акціонерних та інших товариств, концернів, консорціумів, асоціацій та інших добровільних об'єднань.

Учасники СГП «Добробут Агро Плюс» відповідають за зобов'язаннями підприємства лише у межах своїх вкладів у статутний капітал.

Предметом діяльності СГП «Добробут Агро Плюс» є:

- організація товарного сільськогосподарського виробництва та реалізації товарної продукції та сировини;
- переробка сільськогосподарської продукції, як власного виробництва, і продукції, закупленої в інших виробників;
- оптова та роздрібна торгівля продуктами та товарами власного виробництва, комерційна (фірмова) та комісійна торгівля;
- заняття допоміжними ремеслами та виробництвом товарів народного споживання;
- надання агротехнічних, зоотехнічних та інших послуг мешканцям сільських поселень, селянським (фермерським) господарствам, сільськогосподарським та іншим підприємствам та організаціям;
- виробництво та продаж малогабаритної сільськогосподарської техніки, інвентарю, інструменту тощо.

У випадках, передбачених чинним законодавством, ДСП «Добробут Агро Плюс» отримує ліцензію на провадження окремих видів діяльності. Компанія самостійно приймає рішення про напрями та плани своєї діяльності.

СПП «Добробут Агро Плюс» може укладати договори від свого імені, набувати майнових та особистих немайнових прав, виступати в суді, арбітражному суді та третейському суді. Підприємство здійснює зовнішньоекономічну діяльність відповідно до чинного законодавства України.

Права та обов'язки засновників підприємства визначаються його Статутом. СПП «Добробут Агро Плюс» є власником: майна та землі, переданих йому Учасниками; продукція, що випускається підприємством у результаті господарської діяльності; отриманих доходів, а також землі та іншого майна, придбаного на підставах, не заборонених законом.

Ризик випадкової загибелі або пошкодження майна, що перебуває у власності СГП «Добробут Агро Плюс», або переданого йому у користування, несе підприємство.

СГП «Добробут Агро Плюс» широко використовує оренду землі та майна юридичних та фізичних осіб, забезпечує їх ефективне та раціональне використання. На підприємстві створено Резервний фонд у розмірі 25 відсотків статутного фонду за рахунок щорічних відрахувань - 5 відсотків від чистого прибутку підприємства. Кошти фонду перебувають у повному розпорядженні підприємства. Можливі збитки товариства та інші витрати відшкодовуються із резервного фонду у порядку, встановленому Статутом та прийнятими локальними нормативними актами.

Прибуток СГП «Добробут Агро Плюс» формується із виручки від господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат. Відсотки за банківськими кредитами та облігаціями сплачуються за рахунок балансового прибутку, а також податків та інших платежів до бюджету, передбачених законодавством України.

Органи управління СГП «Добробут Агро Плюс» та їхня компетенція визначаються Статутом підприємства. У разі його ліквідації кожному учаснику виплачується вартість частини майна, пропорційна його частці у статутному капіталі товариства.

Згідно з Господарським кодексом України, «господарською діяльністю є діяльність суб'єктів господарювання у сфері громадського виробництва, спрямована на виробництво та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, які мають цінову визначеність. Господарська діяльність, здійснювана задля досягнення економічних та соціальних результатів та з метою отримання прибутку, є підприємництвом, а суб'єкти господарювання - підприємцями. Господарська діяльність може здійснюватись без мети отримання прибутку (некомерційна економічна діяльність).

Діяльність негосподарських суб'єктів, спрямовану створення і підтримку необхідних матеріально-технічних умов їхнього функціонування, здійснювана з участю чи участі господарюючих суб'єктів, є економічним забезпеченням діяльності негосподарських суб'єктів. Сферу економічних відносин становлять господарсько-виробничі, організаційно-господарські та внутрішньогосподарські відносини. Господарсько-виробничі відносини - це майнові та інші відносини, що виникають між суб'єктами господарювання при безпосередньому здійсненні господарської діяльності [43, с. 95].

Під організаційно-економічними відносинами розуміються відносини, що складаються між суб'єктами господарювання та суб'єктами організаційно-господарської влади в процесі управління господарською діяльністю. Внутрішньогосподарські відносини – це ті, що складаються між структурними підрозділами підприємства та відносини підприємства з його структурними підрозділами [57, с. 32].

Успішне функціонування підприємства залежить від фінансового стану та ефективного використання фінансових ресурсів. Ефективне використання фінансових ресурсів великою мірою залежить від ефективно поставленої системи бюджетного планування для підприємства.

Важливим напрямом оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства є аналіз його майнового стану, що характеризується складом, розташуванням, структурою та динамікою активів (майна) та пасивів (капіталу та пасивів).

Таблиця 2.1

Аналіз фінансово-господарської діяльності
СПП «Добробут Агро Плюс» за 2019-2021 рр.

№ з/п	Стаття балансу	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Зміни (+;-) 2020 р. до 2019 р.			Зміни(+;-) 2021 р. до 2020 р.		
		сума, тис. грн.	у% до під- сум- ку	сума, тис. грн.	у% до під- сум- ку	сума, тис. грн.	у% до під- сум- ку	суми тис. грн.	пито- мої ва- ги пун- ктів	у% до 2019	суми тис. грн.	пито- мої ва- ги пун- ктів	у% до 2020
а	б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Актив													
1	Майно разом	6934,5	100	6005,6	100	6678,9	100	-929	0	-13,4	673,3	0	11,2
2	Необоротні активи	103,1	1,5	179	3	670,7	10	75,9	1,5	73,6	491,7	7	274,7
3	Оборотні активи	6831,4	98,5	5826,6	97	6008	89,9	-1005	-1,5	-14,7	181,4	-7,1	3,1
4	Запаси	1038,9	15	1538	25,6	1260,1	18,9	499,1	10,6	48,0	-277,9	-6,7	-18,1
5	Дебіторська заборгованість	4094,7	58,6	2183,6	36,4	3614,5	54,1	-1911	-22,2	-46,6	1430,9	17,7	65,5
6	Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Кошти та їх еквіваленти	1,8	0,03	80,9	1,3	153,2	2	79,1	1,27	4394,4	72,3	0,7	89,4
Пасив													
1	Джерела майна разом	6934,5	100	6005,6	100	6678,9	100	-929	0	-13,4	673,3	0	11,2
2	Власний капітал	-785,9	-11,3	-862,6	-14,4	-1704,5	-25,5	-76,7	-3,1	9,7	-841,9	-11,1	97,6
3	За реєстрований (пайовий) капітал	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Кредиторська заборгованість	6306,1	90,9	5512,2	91,8	7902,1	118,3	-794	0,9	-12,6	2389,9	26,5	43,3

Розглянувши таблицю 2.1, ми можемо зробити такі висновки, що активи підприємства за статтею «майно разом» у 2019-2020 рр. спочатку знизилась на 929 тис.грн. у період з 2019 по 2020 рік, а у 2021 р. зросли до 6678,9 тис.грн., але це менше ніж у 2019 році. Дебіторська заборгованість підприємства у період з 2019 по 2020 рік знизилась на 1911 тис.грн., а її собівартість у майні знизилась на 22,2% , а у 2021 р. даний показник підвищився на 1430,9 тис.грн.

На даний період 2019 – 2021 рр. У СГП «Добробут Агро Плюс» відсутні витрати майбутніх періодів, а запаси спочатку зменшились на 499,1 тис.грн. у 2019 р. по відношенню до 2020 р., а у 2021 р. вони становили 1260,1 тис.грн., тобто на 18,1% менше, ніж у 2020 році. Їх питома вага зросла спочатку на 10,6 пунктів у майні активів підприємства у 2020 році і зменшилась на 6,7 пунктів у 2021 р.

Власний капітал підприємства з кожним роком зростає у негативному значенні. Так, ми можемо бачити з таблиці, що у 2019 р. він становив -785,9 тис.грн., у 2020 р. він збільшився до -862,6 тис.грн., а у 2021 р. він вже сягнув значення -1704,5 тис.грн. До цього призводить те, що у підприємства значна кредиторська заборгованість яка, не зважаючи на її незначне зменшення у 2020 р. на 794 тис.грн., відповідно, на 12,59% по відношенню до 2019 року, у 2021 р. становила 7902,1 тис.грн., що на 43,36% більше, ніж у 2020 році.

Відповідно даним розрахункам джерела майна (пасивів) даного підприємства також зменшуються у період з 2019 по 2020 рік з 6934,5 тис.грн. до 6005,6 тис.грн., тобто на 13,4%, а у 2021 р. зросли до 6678,9 тис.грн., що відповідно складає 11,2% по відношенню до 2020 р.

2.2. Діагностика фінансового стану СГП «Добробут Агро Плюс»

Загальна оцінка фінансового становища починається з аналізу майна підприємства. Майно – це ресурс, контрольований організацією внаслідок минулих подій, використання якого, як очікується, призведе до майбутніх економічних вигод. Для провадження господарської діяльності кожне підприємство повинно мати певне майно, яке належить йому на праві власності чи володіння. Все майно, що перебуває у власності підприємства та відображене на його балансі, називається активами.

Активи - це економічні ресурси підприємства у вигляді сукупних майнових цінностей, що використовуються у господарській діяльності з метою отримання прибутку; Це ресурси, які контролює підприємство в результаті

минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до збільшення економічної вигоди в майбутньому [24, с. 55].

У процесі майнового аналізу підприємства використовують методи горизонтального (визначають абсолютні та відносні зміни різних статей балансу) та вертикального аналізу (визначають частки окремих статей та їх зміни). Відповідно до вітчизняної теорії бухгалтерського обліку, основним критерієм відображення у балансовому активі тих чи інших цінностей є право власності на них без прив'язки до можливості отримання економічних вигод від використання активу в майбутньому [49, с. 86].

Формування активів будь-якого підприємства пов'язане з трьома етапами його розвитку на різних стадіях життєвого циклу:

1. Створення нової компанії. Це найбільш відповідальний і складний етап формування активів (процес їхнього пріоритетного формування), особливо при створенні великих підприємств. Утворюються цьому етапі активи переважно визначають потреба у стартовому капіталі, умови отримання прибутку, оборотність цих активів, рівень їхньої ліквідності.

2. Розширення, реконструкція та модернізація діючої компанії. Цей етап формування активу можна як безперервний процес його розвитку на розрізі основних етапів його життєвого циклу. Розширення та оновлення складу активів чинного підприємства здійснюється відповідно до стратегічних завдань його розвитку з урахуванням можливостей формування інвестиційних ресурсів.

3. Формування нових структурних одиниць чинного підприємства (дочірніх товариств, філій тощо). Цей процес може відбуватися шляхом формування нових структурних майнових комплексів (на базі нового будівництва) або придбання готової сукупності активів у вигляді цілісного майнового комплексу (варіантами такого придбання є приватизація існуючого державного підприємства, купівля підприємства-банкрута). Другий і третій етапи формування активів є форми інвестиційної діяльності діючого підприємства [46, с. 67].

Розрахунок складу, структури та динаміки активів підприємства СГП «Добробут Агро Плюс» за 2019-2021 рр. проведемо у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства ВТП СГП «Добробут Агро Плюс» за 2019- 2021 рр.

№ з/п	Види майна (активів)	2019 р.		2020 р.		2021 р.		Зміни 2020 р. до 2019 р.			Зміни 2021 р. до 2020 р.		
		сума, тис. Грн.	у% до під-сумку	сума, тис. Грн.	у% до під-сумку	сума, тис. Грн.	у% до під-сумку	суми тис. Грн.	питомої ваги пун-ктів	у% до 2019	суми тис. Грн.	питомої ваги пун-ктів	у% до 2020
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
За характером обороту													
1	Необоротні	103,1	1,49	179	3,07	670,7	10	75,9	1,585	73,62	491,7	6,97	274,7
2	Оборотні	6831,4	98,5	5826,6	97	6008	90	1005	-1,49	-14,7	181,4	-7,062	3,113
	Всього	6934,5	100	6005,6	100	6678,7	100	928,9	-	-13,4	673,1	-	11,21
За формою необоротних активів													
1	Необоротні у нематеріальній формі	103,1	100	179	100	670,7	100	75,9	-	73,62	491,7	-	274,7
2	Нематеріальні												
	Всього	103,1	100	179	100	670,7	100	75,9	-	73,62	491,7	-	274,7
За сферою розміщення оборотних активів													
1	У сфері виробництва	1038,9	25,1	1538	12,3	1260,1	13,6	499,1	-12,8	48,04	-278	1,253	-18,1
2	У сфері обігу	3092,1	74,9	10926	87,7	8010,2	86,4	7834	12,81	253,4	-2916	-1,253	-26,7
	Всього	4131	100	12464	100	9270,3	100	8333,1	-	201,7	-3194	-	-25,6
За формою оборотних активів													
1	У матеріальній формі	1787,8	19,6	2617,5	48,5	1314,5	13,7	829,7	28,97	46,41	-1303	-34,88	-49,8
2	У розрахунках і грошовій формі	9138,3	83,6	5392,7	67,3	8308	86,3	-3746	-16,3	-41	2915	19,02	54,06
	Всього	10926	100	8010,2	100	9622,5	100	-2916	-	-26,7	1612	-	20,13
За джерелами формування оборотних активів													
1	Власні	-889	-13	1041,6	-18	-2375	-40	-152,6	-5,06	17,17	-1333	-21,65	128
2	Позикові	7823,5	113	6868,2	118	8383	140	-955,3	5,057	-12,2	1515	21,65	22,06
	Всього	6934,5	100	5826,6	100	6008,1	100	-1108	-	-16	181,5	-	3,12
За рівнем ліквідності оборотних активів													
1	Високоліквідні	1,8	0,02	80,9	1,02	135,2	1,43	79,1	1	4394	54,3	0,41	67,12
2	Середньоліквідні	9136,5	83,6	5311,8	67	8172,8	86,1	-3825	-16,6	-41,9	2861	19,11	53,86
3	Низьколіквідні	1787,8	16,4	2617,5	33	1314,5	13,9	829,7	16,61	46,41	-1303	-19,11	-49,8
	Всього	10924	100	7929,3	100	9487,3	100	-2995	-	-27,4	1558	-	16,42

З вище наведеної таблиці 2.2 ми бачимо, що обсяг активів за характером обороту зменшився з 6934,5 тис.грн. у 2019 р. до 6005,6 тис.грн. у 2020 р., а у 2021 р. збільшився на 673,1 тис.грн. порівняно з 2020 р. завдяки збільшенню оборотних і необоротних активів у 2021 році на 181,4 тис.грн. і 491,7 тис.грн. відповідно. За даний звітний період у підприємства необоротні активи у нематеріальній формі збільшились на 73,62% у порівнянні з 2019 р. і склав 179 тис.грн., а у 2021 р. вон зросли до 670,7 тис.грн. Нематеріальних активів у даний звітний період у підприємства не зазначається.

За сферою розміщення оборотних активів бачимо, що їх більшість зайнята у сфері обігу порівняно із сферою виробництва. У сфері виробництва оборотні активи у період 2019-2020 рр. збільшились на 48,04%, тобто на 499,1 тис.грн., а у сфері обігу в цей же період оборотні активи зросли на 7834 тис.грн., а їх питома вага зросла, відповідно, на 12,8 пунктів.

Проте у 2021 р. спостерігається незначне зниження обсягів оборотних активів як у сфері виробництва, так і у сфері обігу. У сфері виробництва вони зменшились на 278 тис.грн. і склали 1260,1 тис.грн., що на 18,1 % менше, ніж у 2020 р., а у сфері обігу оборотні активи зменшились на 2916 тис.грн., тобто на 26,7 % порівняно з 2020 р.

За формою існування оборотні активи переважають у розрахунках і грошовій формі порівняно з їх матеріальною формою. Так, за 2019-2020 рр. оборотні активи у матеріальній формі збільшились на 829,7 тис.грн., що не можна сказати про оборотні активи у розрахунках і грошовій формі, вони зменшились на 3746 тис.грн., але у 2021 р. їх рівень становив 8308 тис.грн., що на 54,06% більше, ніж у 2020 р. Оборотні активи у матеріальній формі, навпаки, зменшились на 49,8 % і становили у 2021 р. 1314,5 тис.грн.

За джерелом формування оборотних активів, як і раніше, в можливості їх застосування на підприємстві першу роль відіграють позикові кошти, які незначно зменшились у період 2019-2020 рр. на 16 % в порівнянні з 2019 р., а у 2021 р. знову зросли до 8383 тис.грн., що на 22,06 % більше, ніж у 2020 р., а їх питома вага зросла на 21,65 пунктів.

Власний капітал у підприємства знаходиться у мінусовому значенні протягом 2019-2021 рр. І, відповідно, його негативне значення з кожним роком зростає, так як зростають зовнішні запозичення.

За рівнем ліквідності оборотних активів найбільше значення у групі мають середньоліквідні кошти, тобто це – векселі одержані та дебіторська заборгованість даного підприємства. У період з 2019 по 2020 рік середньоліквідні оборотні активи зменшились на 16,6 %, при цьому їх питома вага знизилась на 41,9 пунктів, а у 2021 р., навпаки, середньоліквідні оборотні активи зросли на 19,16 %, а їх питома вага зросла на 19,11 пунктів.

У найменшому ступені у підприємства представлені (є в наявності) високоліквідні активи, так як за даними балансів недостатніми є обсяги грошових коштів та їх еквівалентів і зовсім відсутні поточні фінансові інвестиції.

Низьколіквідні активи підприємства мають тенденцію до скорочення протягом усього періоду, що аналізується. Це пояснюється тим, що у підприємства зменшується дебіторська заборгованість.

Також доречно буде провести аналіз джерел формування майна даного підприємства, так як саме з даного аналізу нам точно буде відомо, з яких джерел складається майно СГП «Добробут Агро Плюс», а також ми зможемо прослідкувати його динаміку у даний звітний період з 2019 по 2021 рр. Даний аналіз проведемо у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз джерел формування майна підприємства СГП «Добробут Агро Плюс» за 2019-2021 рр.

№ з/п	Види пасивів (джерел формування майна).	2019		2020		2021		Зміни (+;-) 2020 до 2019			Зміни(+;-)2021 до 2020		
		сума, тис. грн.	у% до під-сум-ку	сума, тис. грн.	у% до під-сум-ку	сума, тис. грн.	у% до під-сум-ку	суми тис. грн.	питомої ваги пун-ктів	у% до 2019	суми тис. грн.	питомої ваги пун-ктів	у% до 2020
а	б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Джерела формування майна – всього	6934,5	100	6005,6	100	6678,9	100	-929	-	-13,4	673,3	-	11,211
1.	Власний капітал	-785,9	-11,33	-862,6	-14,4	-1704,5	-25,5	-76,7	-3,03	9,7595	-841,9	-11,16	97,6
1.1.	Зареєстрований (пайовий) капітал	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Зобов'язання	7720,4	111,33	6868,2	114,4	8383,4	125,5	-852	3,03	-11,04	1515,2	11,16	22,061
2.1.	Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Поточні зобов'язання	7720,4	111,33	6868,2	114,4	8383,4	125,5	-852	3,03	-11,04	1515,2	11,16	22,061
3.1.	Кредиторська заборгованість	7691	110,9	1325,8	22,08	8379,7	125,5	-6365	-88,8	-82,76	7053,9	103,4	532,049
3.2.	Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Рорглянувши вище наведену таблицю 2.3, ми бачимо, що джерела формування майна разом у період з 2019 по 2020 рік зменшились на 929 тис.грн., а потім у 2021 р. зросли на 11,21 % і склали 6678,9 тис.грн.

Власний капітал має мінусове значення, яке збільшується, так як збільшуються зобов'язання даного підприємства. Як зазначалося раніше, відсутність зареєстрованого (пайового) капіталу і від'ємні значення власного капіталу підприємства пояснюються тим, що воно працює на виділених коштах від головного підприємства СГП «Добробут Агро Плюс», які виступають основною складовою зобов'язань. Так, у 2019 р. зобов'язання становили 7720,4 тис.грн. і збільшились до 8383,4 тис.грн., хоча і

спостерігалось незначне їх зменшення у 2020 р. – на 11,04 % порівняно з 2019 р.

Забезпечення наступних виплат і платежів та довгострокові зобов'язання у підприємства на даний звітний період з 2019 по 2021 рік відсутні. Кредиторська заборгованість підприємства значно знизилась у 2020 р. на 82,76 % в порівнянні з 2019 р., коли вона становила 7691 тис.грн., а у 2021 р. навпаки зросла до 8379,7 тис.грн., що на 7053,9 тис.грн. більше, ніж у 2020 р.

Отже, ми бачимо, що головну роль в джерелах формування майна відіграють кредити банків та кредиторська заборгованість підприємства перед партнерами, які становлять більшу частку його ресурсів.

Дану ситуацію ми можемо спостерігати тому, що підприємство, що розглядається, є дочірньою компанією і має заборгованість перед головним підприємством, а отже джерелами формування майна є кредити під гарантії материнської компанії та виділені нею кошти. З урахуванням поділу джерел формування майна за класифікаційними ознаками проведемо аналіз складу, структури та динаміки пасивів підприємства за 2019-2021 рр. у таблиці 2.4.

З даної таблиці 2.4, ми бачимо, що власний капітал і додатковий капітал мають від'ємні значення, так як у ці роки, з 2019 р. по 2020 р., нерозподілений прибуток (непокритий збиток) був з від'ємним значенням, а резервний капітал незначним, що і призвело до таких негативних змін.

Таблиця 2.4

**Аналіз складу, структури та динаміки пасивів підприємства СГП
«Добробут Агро Плюс» за 2019-2021 рр.**

№ з/п	Види майна (пасивів)	2019		2020		2021		зміни			зміни		
		сума, тис. грн.	у% до підсумку	сума, тис. грн.	у% до підсумку	сума, тис. грн.	у% до підсумку	суми тис. грн.	питомої ваги пунктів	у% до 2019	суми тис. грн.	питомої ваги пунктів	у% до 2020
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
За характером обороту													
1	Власний капітал	-785,9	-11	-862,6	-14,36	-1705	-26	-76,7	-3,03	9,76	-842	-11,16	97,6

2	Позиковий капітал	7720,4	111	6868,2	114,4	8383,4	126	-852,2	3,03	-11	1515	11,16	22,06
	Всього	6934,5	100	6005,6	100	6678,9	100	-928,9	-	-13,4	673,3	-	11,21
За рівнем відповідальності власного капіталу													
1	Зареєстрований (пайовий)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Додатковий	-785,9	100	-862,6	100	-1705	100	-76,7	-	9,76	-842	-	97,6
	Всього	-785,9	100	-862,9	100	-1705	100	-77	-	9,798	-842	-	97,59
За періодом погашення зобов'язань													
1	Поточні	7720,4	100	6868,2	100	8383,4	100	-852,2	-	-11	1515	-	22,06
2	Довгострокові	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Умовні	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Всього	7720,4	100	6868,2	100	8383,4	100	-852,2	-	-11	1515	-	22,06
За терміновістю оплати зобов'язань													
1	Найбільш термінові	7635,4	99,6	6868,2	100	8383,4	100	-767,2	0,359	-10	1515	0	22,06
2	Короткострокові	27,5	0,36	-	-	-	-	-27,5	-0,36	-100	-	-	-
3	Довгострокові	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Всього	7662,9	100	6868,2	100	8383,4	100	-794,7	0	-10,4	1515	0	22,06

Так, власний та додатковий капітал у період 2019-2020 рр. зріс на 76,7 тис.грн., а у 2021 р. він сягнув 1705 тис.грн., що на 97,6 % більше, ніж у 2020 р. Також до таких змін призвело збільшення позикового капіталу з 7720,4 тис.грн. у 2019 р. до 8383,4 тис.грн. у 2021 р., хоча і було помітне незначне зменшення на 852,2 тис.грн. у 2020 р. порівняно з 2019 р. За терміновістю оплати у підприємства відсутні довгострокові зобов'язання і майже відсутні короткострокові, які у 2019 р. склали 27,5 тис.грн. Найбільш термінові у 2019 р. склали 7635,4 тис.грн., та у 2020 р. вони знизились на 767,2 тис.грн., але це не відіграло позитивної ролі, так як у 2019 р. вони підвищились до 8383,4 тис.грн. До таких негативних змін призводить те, що у підприємства відсутній зареєстрований (пайовий) та резервний капітал, а заборгованість збільшується саме перед головним підприємством.

Отже щоб поліпшити дану ситуацію, підприємству СГП «Добробут Агро Плюс», перш за все, збільшити резервний капітал, який можна буде певною мірою використати для поліпшення фінансового стану підприємства, а саме його власного капіталу. Збільшення резервного капіталу даного

господарюючого суб'єкта можливе за рахунок усунення причини виникнення перевитрат фінансових ресурсів на матеріальні та інші операційні витрати. Головною проблемою даного підприємства є не відсутність резервного, а саме зареєстрованого (пайового) капіталу.

2.3. Аналіз рентабельності і ділової активності підприємства

Фінансовий стан підприємств можна оцінювати з точки зору його короткострокової і довгострокової перспектив. У короткостроковій перспективі критерієм оцінки фінансового стану підприємства є його ліквідність і платоспроможність, тобто здатність своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за короткостроковими зобов'язаннями. Термін «ліквідний» передбачає безперешкодне перетворення майна в гроші. Ліквідність підприємства – це його спроможність перетворювати свої активи в гроші для покриття усіх необхідних платежів у термін їх сплати [3, с. 107].

Найліквіднішою є готівка (або сальдо балансового рахунку). Наступним за ступенем ліквідності активом є короткострокові інвестиції (цінні папери), оскільки у випадку необхідності вони можуть бути швидко перетворені на гроші.

Дебіторська заборгованість – теж ліквідний актив, оскільки передбачається, що дебітори оплатять рахунок у найближчому майбутньому.

Найменш ліквідним поточним активом є запаси, тому що для перетворення їх у гроші спочатку необхідно їх продати. Отже, під ліквідністю будь-якого активу слід розуміти можливість перетворення його в гроші, а ступінь ліквідності визначається тривалістю періоду, протягом якого відбувається це перетворення. Чим коротший цей період, тим вищою є ліквідність даного виду активів [34, с. 155].

Аналіз ліквідності балансу полягає в порівнянні коштів по активу, що згруповані за ступенем їх ліквідності і розташовані у порядку зменшення ліквідності з зобов'язаннями по пасиву, об'єднаними за строками їх погашення і в порядку зростання цих строків.

В залежності від ступеня ліквідності активів їх поділяють на 4 групи :

- високоліквідні (грошові кошти та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції - 1160+1165);
- середньо ліквідні активи (поточна дебіторська заборгованість за видами –сума із 1120 по 1155 без 1136) ;
- низько ліквідні активи (запаси, поточні біологічні активи, витрати майбутніх періодів, інші оборотні активи – 1100+1110+1170+1180+1190) ;
- важко ліквідні активи (необоротні активи – 1095+1200) [37, с. 234].

Пасиви балансу залежно від ступеня зростання строків погашення зобов'язань групуються так:

1. Найбільш строкові зобов'язання (П1) — це поточна кредиторська заборгованість за видами – сума із 1610 по 1650.

2. Короткострокові пасиви (П2) — це короткострокові кредити банків та поточні забезпечення, доходи майбутніх періодів, інші поточні зобов'язання – 1600+1605+1660+1665+1670+1690.

3. Довгострокові пасиви (П3) — це відстроченні податкові зобов'язання, довгострокові кредити банків, інші довгострокові зобов'язання, довгострокові забезпечення, цільове фінансування – 1595.

4. Постійні пасиви (П4) - це власний капітал підприємства, зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття – 1495+1700.

Платоспроможність означає наявність у підприємства грошових коштів і еквівалентів, достатніх для розрахунків по кредиторській заборгованості, що вимагає негайного погашення.

Ознаками платоспроможності є: наявність грошей у касі і на розрахунковому рахунку; відсутність простроченої кредиторської заборгованості. Причому наявність незначних залишків грошей на розрахунковому рахунку ще не означає, що підприємство неплатоспроможне, бо кошти на розрахунковий рахунок можуть надійти впродовж кількох днів [40, с. 53].

Для оцінки платоспроможності на підприємстві складається платіжний баланс (календар). Він складається на будь-яку дату. Складання платіжного календаря – це перший етап аналізу платоспроможності підприємства.

Як відомо, для встановлення платоспроможності підприємства першочергово, вивчається структура балансу. Вона може бути визнана незадовільною, а підприємство неплатоспроможним, якщо:

а) коефіцієнт поточної ліквідності на кінець звітної періоду має значення нижче нормативного (2,0);

б) коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами на кінець звітної періоду має значення нижче нормативного (0,3).

Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпл) розраховується за формулою:

Оборотні активи (Оа) / Поточні зобов'язання (Пз) [53, с. 39].

Коефіцієнт забезпеченості власними коштами (Кз) розраховується за формулою:

Оборотні активи (Оа) – Поточні пасиви (Пп) / Поточні активи (Па).

У процесі аналізу цих показників необхідно оцінити фінансову ситуацію, у якій опинилося підприємство.

По перше, коефіцієнт поточної ліквідності та коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами може нижчий за нормативний, проте існує тенденція до зростання цих показників на підприємстві. У таких випадках розраховують коефіцієнт відновлення платоспроможності (Кв.п.) за формулою:

$$Кв.п.= \frac{К^к п.л.+В/Т(К^к п.л.- К^п п.л)}{2}, \quad (2.1)$$

де $К^к п.л.$, - значення коефіцієнта поточної ліквідності на кінець періоду;

$К^п п.л.$ – значення коефіцієнта поточної ліквідності на початок періоду;

$Т$ – тривалість звітної періоду у місяцях;

В – період відновлення (утрати) платоспроможності.

При розрахунку коефіцієнта відновлення платоспроможності $B = 6$ місяцям.

При розрахунку коефіцієнта втрати платоспроможності $B = 3$ місяцям.[49;62].

При проведенні комплексного аналізу фінансового стану підприємства СГП «Добробут Агро Плюс» доречно буде розрахувати аналіз ліквідності його балансу.

Провівши групування активів та пасивів даного суб'єкта господарювання, ми можемо проаналізувати ліквідність балансу за 2019-2021 роки, а також, виходячи з даних таблиці, розрахувати загальний показник ліквідності на кожний з аналізованого періоду рік та зробити відповідні висновки. Аналіз ліквідності балансу СГП «Добробут Агро Плюс» за 2019-2021 рр. зобразимо у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

**Аналіз ліквідності балансу підприємства СГП «Добробут Агро Плюс»
за 2019-2021 рр.**

Групи	Види активів	Роки			Групи	Види пасивів	Роки			Надлишок(+) або Нестача(-) платіжних засобів		
		2019	2020	2021			2019	2020	2021	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
A1	Високоліквідні	1,8	80,9	135,2	П1	Найбільш термінові	7692,9	6868,2	8383,4	-7691,1	-6787,3	-8248,2
A2	Середньо ліквідні	947,1	944,6	943,8	П2	Короткострокові	27,5	0	0	919,6	944,6	943,8
A3	Низьколіквідні	1787,8	2617,5	1314,5	П3	Довгострокові	0	0	0	1787,8	2617,5	1314,5
	Разом	2736,7	3643	2393,5		Разом	7720,4	6868,2	8383,4	-4983,7	-3225,2	-5989,9

Розглянувши дані таблиці 2.5, ми можемо зробити такі висновки. Протягом аналізованого періоду на підприємстві СГП «Добробут Агро Плюс» високоліквідні активи, які у 2019 р. становили 1,8 тис.грн., збільшились на 79,1 тис.грн. в 2020 р., а у 2021 р. цей вид активів збільшився

до 135,2 тис.грн. Дане збільшення активів відбувалося по статті грошові кошти та їх еквіваленти в національній валюті. Поточні фінансові інвестиції в даний звітний період у підприємства відсутні і тому ми можемо спостерігати збільшення найбільш термінових пасивів з 7692,9 тис.грн. у 2020 р. до 8383,4 тис.грн. у 2021 р., що в свою чергу позначилось на нестачі платіжних засобів на підприємстві.

Середньоліквідні та низьколіквідні активи на даному підприємстві за період, що розглядається, незначно зменшились, але це не відіграє негативної ролі в діяльності підприємства, так як у нього існує незначна поточна заборгованість у короткострокових видах пасивів на 2019 звітний рік. У наступних роках даний вид пасиву відсутній, довгострокові зобов'язання у підприємства відсутні протягом усього аналізованого періоду.

За рядком „Разом” даної таблиці ми можемо бачити, що разом із збільшенням найбільш термінових видів пасивів, спостерігається негативна тенденція у збільшенні нестачі платіжних засобів.

За вище наведеними даними таблиці розрахуємо загальний показник ліквідності (ЗПЛ) за формулою:

$$\text{ЗПЛ} = \frac{A1 \times VA1 + A2 \times VA2 + A3 \times VA3}{P1 \times VP1 + P2 \times VP2 + P3 \times VP3} \quad (2.2)$$

Де А і П – підсумки відповідних груп активів і пасивів;

VA і VP – питома вага відповідних груп активів і пасивів в їх загальному підсумку.

Збільшення ЗПЛ буде свідчити про позитивну динаміку ліквідності балансу, і навпаки.

Отже, провівши розрахунок значень загального показника ліквідності станом на кінець кожного з розглянутих років, ми можемо побачити, що загальний показник ліквідності знизився. Це свідчить про негативну динаміку ліквідності балансу СГП «Добробут Агро Плюс». Цього можна

було б уникнути, якби підприємство знизило свої поточні зобов'язання за виданими векселями, розрахувалось з кредиторами, а також знизило свої поточні зобов'язання за розрахунками.

Розрахуємо аналіз ліквідності та платоспроможності підприємств за системою відносних показників у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

**Показники ліквідності та платоспроможності підприємства
СГП «Добробут Агро Плюс» за 2019-2021 рр.**

Показники	Роки			Відхилення (+;-) 2020 р. до 2019 р.	Відхилення (+;-) 2021 р. до 2020 р.
	2019	2020	2021		
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,000233	0,0118	0,01613	0,0115	0,0043
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,122908	0,1493	0,12871	0,0264	-0,0206
Загальний коефіцієнт ліквідності	0,884851	0,8483	0,71665	-0,0365	-0,1317

За результатами аналізу за таблицею 2.7 ми можемо зробити такий висновок, що СГП «Добробут Агро Плюс» на даний момент є неліквідним підприємством, тому що жоден з вище розрахованих показників не відповідає нормативному значенню. Так, коефіцієнт абсолютної ліквідності повинен відповідати значенню $\geq 0,2$, а фактично – не перевищує 0,1, коефіцієнт швидкої ліквідності $\geq 0,7$, але за всі роки він не перевищив 0,1, загальний коефіцієнт ліквідності $\geq 1,0$, але склав 0,9 у 2019 р., а в наступні роки знижується.

Також ми можемо спостерігати зниження загального коефіцієнта ліквідності в період 2019-2021 рр., що, в свою чергу, негативно впливає на ліквідність та платоспроможність підприємства. Таку негативну тенденцію спричиняє те, що у підприємства дуже незначні розміри грошових коштів та їх еквівалентів і зовсім відсутні поточні фінансові інвестиції.

Отже, розглянувши всі вище наведені фактори, ми можемо зробити висновок, що підприємство являється неліквідним.

Розраховуючи комплексний аналіз фінансового стану підприємства, варто звернути увагу на розрахунок фінансової стійкості підприємства за системою відносних показників (коефіцієнтів). Проаналізуємо дані показники у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8.

**Показники фінансової стійкості підприємства
СГП «Добробут Агро Плюс» за 2019-2020 рр.**

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення(+;-)	
		2019	2020	2021	2020 р. до 2019 р.	2021 р. до 2020 р.
А	Б	1	2	3	4	5
Показники структури джерел формування капіталу						
1.	Коефіцієнт автономії	-0,113	-0,144	-0,255	-0,0303	-0,112
2.	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	1,113	1,1436	1,255	0,0303	0,1116
3.	Коефіцієнт фінансової залежності	-8,823	-6,962	-3,918	1,8608	3,0438
4.	Коефіцієнт фінансової стабільності	-0,102	-0,126	-0,203	-0,0238	-0,078
5.	Коефіцієнт фінансового ризику	-9,824	-7,962	-4,918	1,86143	3,0438
6.	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	-	-	-	-	-
7.	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	-	-	-	-	-
8.	коефіцієнт поточних зобов'язань	1	1	1	-	-
9.	Коефіцієнт фінансового лівереджу	-	-	-	-	-
10.	Коефіцієнт страхування бізнесу	-	-	-	-	-
11.	Коефіцієнт страхування власного капіталу	-	-	-	-	-
12.	Коефіцієнт страхування статутного капіталу	-	-	-	-	-
Показники стану оборотних активів						
1.	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1,131	1,2075	1,393	0,07632	0,186
2.	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами	-0,13	-0,179	-0,395	-0,0486	-0,217
3.	Коефіцієнт забезпеченості запасів					

	власними коштами	-0,497	-0,398	-1,807	0,09932	-1,409
4.	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	-0,002	-0,078	-0,057	-0,0756	0,0207
Показники стану основного капіталу						
1.	Коефіцієнт виробничого потенціалу	0,165	0,2859	0,289	0,12122	0,0032
2.	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,015	0,0298	0,1	0,01494	0,0706
3.	Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,147	0,1948	0,11	0,04826	-0,085
4.	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	66,26	32,551	8,958	-33,709	-23,59

Розглянувши показники таблиці 2.8, можна дійти невтішного висновку, що коефіцієнт автономії даного підприємства у роки аналізованого періоду занадто низький проти нормативним значенням $\geq 0,5$.

Це було викликано тим, що власний капітал компанії знаходиться в негативному значенні, тому коефіцієнт автономії становить -0,11 у 2019 р. і при негативній динаміці становив -0,14 у 2020 р. та -0,26 у 2021 р. відповідно. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу відповідає нормативному значенню $< 0,5$ і, за розрахунками, набагато вище його. Це було викликано тим, що поточні зобов'язання цієї компанії перевищують балансові. Таку ситуацію ми можемо спостерігати на балансі підприємства протягом періоду, що розглядається.

Коефіцієнт фінансової незалежності показує нам, що компанія залежна від зовнішніх інвесторів, так як власний капітал має негативне значення, а значить, і цей коефіцієнт негативний. Цього можна було б уникнути, якби підприємство мало більше іншого додаткового капіталу, резервного капіталу і менше нерозподіленого прибутку (непокритого збитку).

Коефіцієнт фінансового левериджу має позитивне значення, оскільки він припадає на період 2019-2021 років. менше стандартного значення $< 0,1$. Підприємство СГП "Добробут Агро Плюс" за звітний період довгострокових зобов'язань не має; таким чином, підприємство має позитивне відхилення за цим коефіцієнтом.

Коефіцієнт гнучкості власного капіталу має позитивне відхилення протягом 2019–2021 років. і навіть значно менше за нормативне значення $> 0,5$. Так, 2019 року він становив 0,165, 2020 року — 0,286, а 2021 року — відповідно 0,289. Відбувається це тому, що власний капітал компанії знаходиться в мінусі, а резерву на наступні платежі та платежі немає.

Отже, оскільки власний капітал підприємства перебуває у негативній величині, всі показники стану оборотних коштів не відповідатимуть своїм нормативним значенням і також перебуватимуться у негативній величині, що ми можемо спостерігати з розрахунків у наведеній вище таблиці. .

Усі характеристики стану основного капіталу мають позитивні відмінності, крім співвідношення оборотних та необоротних активів. За нормативним значенням вона має збільшуватися, а за розрахунками в таблиці 2.8 бачимо, що, навпаки, зменшується.

Одним із основних підпунктів комплексної оцінки фінансового стану підприємства є аналіз рентабельності та ділової активності підприємства.

Для оцінки ефективності господарську діяльність використовуються характеристики рентабельності - дохідність чи рентабельність її капіталу, ресурсів, і продукції.

Рентабельність підприємства відбиває ступінь рентабельності своєї діяльності. Аналіз рентабельності полягає у вивченні рівнів та динаміки різних показників фінансової рентабельності, що є відносними показниками фінансової діяльності підприємства [24, с. 55].

Показники рентабельності – це відносні показники фінансових результатів і результатів діяльності підприємства. Вони характеризують рентабельність підприємства з різних позицій та групуються за інтересами учасників економічного процесу та ринкового обміну.

Показники рентабельності важливі для характеристики складових формування прибутків та доходів підприємства. При аналізі виробництва показники рентабельності використовуються як інструмент інвестиційної політики та ціноутворення. Вони повніше характеризують кінцеві результати

господарювання, ніж прибуток, оскільки їх величина показує співвідношення між наявними ресурсами [56, с. 365].

Методика аналізу рентабельності підприємства включає такі етапи:

1. Визначаються показники рентабельності та прибутковості підприємства.
2. Проводиться аналіз рівня рентабельності виробництва.
3. Проводиться аналіз рентабельності окремих видів продукції.
4. Складається аналітичний висновок.

На підприємствах розглядаються та аналізуються такі показники рентабельності:

1. Загальна рентабельність виробництва (рентабельність фондів).
2. Рентабельність товарної продукції.
3. Рентабельність реалізованої продукції (рентабельність продажів).
4. Рентабельність одиниці виробленої продукції.

Основними джерелами інформації для аналізу рентабельності є звітні фінансово-бухгалтерські форми №1-5 [54, с. 255].

Оцінка ділової активності передбачає визначення результатів діяльності підприємства шляхом застосування комплексної оцінки ефективності використання виробничих та фінансових ресурсів, що формують оптимальне співвідношення темпів зростання основних показників, а також визначення проміжних та кінцевих результатів діяльності. .

Ключовим словом цього визначення є поняття ефективності, вивчення економічної сутності якого дозволить, як на мене, виявити багатогранність господарської діяльності підприємства, визначити показники її оцінки, знайти виявлені фактори, що впливають на рівень останньої [48, с. 15].

В умовах нестабільної економіки виділяють такі рівні ділової активності:

- 1) високий (достатній);
- 2) середній (задовільний);
- 3) низький (незадовільний).

Чинники, що впливають на рівень ділової активності, діляться на зовнішні,

які залежать від діяльності суб'єктів господарювання, і внутрішні, безпосередньо пов'язані з діяльністю підприємств.

Зовнішні та внутрішні чинники, що впливають діяльність підприємства, формують його ділову середу, яка фактично визначає становище підприємства над ринком, його економічний потенціал та фінансове благополуччя.

Оцінка ділової активності одна із основних аспектів аналізу діяльності підприємства, що займає чільне місце у системі завдань фінансового аналізу. Це пов'язано з тим, що такий аналіз дозволяє також оцінити внутрішній та зовнішній стан підприємства, визначити рівень рентабельності та перспективи його постановки, дослідити ефективність використання виробничих та фінансових ресурсів [23, с. 129].

Аналіз ділової активності компанії проводиться на якісному та кількісному рівнях. Якісний рівень оцінки може бути отриманий в результаті порівняння діяльності даного підприємства з підприємствами такого самого типу з точки зору використання капіталу.

Такі якісні критерії: широта ринків збуту; наявність експортної продукції; наявність унікальної продукції, техніко-економічні параметри якої перевершують чи відповідають світовим аналогам; репутація компанії; стійкість відносин із клієнтами, партнерами тощо.

Кількісна оцінка та аналіз ділової активності здійснюється за двома напрямками: ступінь виконання плану на основі показників, що забезпечують задані темпи зростання; рівень ресурсефективності.

Аналіз ділової активності підприємства проведемо у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

**Аналіз ділової активності підприємства СГП «Добробут Агро
Плюс» за 2019-2021 рр.**

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення 2020 р. до 2019 р.		Відхилення 2021 р. до 2020 р.	
		2019	2020	2021	Абсолютне до 2019	Відносне %	Абсолютне до 2020	Відносне %
А	Б	1	2	3	4	5	6	7
Вихідна інформація								
1.	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції(товарів, робіт, послуг)	7433,9	11157,7	17037	3723,8	50,092	5879,3	52,693
2.	Середньорічна вартість активів	4879,6	6469,75	6342,25	1590,15	32,59	-127,5	-1,97
3.	Середньорічна вартість оборотних активів	4814,95	6329	5917,3	1514,05	31,45	-411,7	-6,50
4.	Середньорічна вартість запасів	1301,95	2202,65	1966	900,7	69,18	-236,65	-10,74
5.	Середньорічна величина коштів в розрахунках	6040,65	7259,25	6844,1	1218,6	20,17	-415,15	-5,72
6.	Середньорічна величина дебіторської заборгованості	3508,45	4078,75	3837	570,3	16,25	-241,75	-5,93
7.	Середньорічна вартість власного капіталу	-654	-824,25	-1283,55	-170,25	26,03	-459,3	55,72
8.	Середньорічна величина кредиторської заборгованості	5294,25	7264,5	7644,85	1970,25	37,21	380,35	5,24
Показники ділової активності								
9.	Коефіцієнт обертання активів	1,52	1,72	2,69	0,20	13,20	0,96	55,76
10.	Тривалість одного обертання активів, днів	236,30	208,74	134,01	-27,56	-11,66	-74,73	-35,8
11.	Коефіцієнт обертання оборотних активів	1,54	1,76	2,88	0,22	14,18	1,12	63,32
12.	Тривалість одного обертання оборотних активів, днів	233,17	204,20	125,03	-28,97	-12,42	-79,17	-38,77
13.	Коефіцієнт обертання запасів	5,71	5,06	8,67	-0,64	-11,28	3,60	71,07
14.	Тривалість одного обороту запасів, днів	63,05	71,07	41,54	8,02	12,72	-29,52	-41,55
15.	Коефіцієнт обертання коштів в розрахунках	1,23	1,54	2,49	0,31	24,89	0,95	61,95
16.	Тривалість одного обороту коштів в розрахунках, днів	292,53	234,22	144,62	-58,31	-19,93	-89,60	-38,25
17.	Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	2,12	2,74	4,44	0,62	29,11	1,70	62,31
18.	Тривалість одного обороту (середній період повернення) дебіторської заборгованості, днів	169,90	131,60	81,08	-38,30	-22,54	-50,52	-38,39
19.	Коефіцієнт обертання власного капіталу	-11,37	-13,54	-13,27	-2,17	19,09	0,26	-1,95
20.	Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	-31,67	-26,59	-27,12	5,08	-16,03	-0,53	1,98

21.	Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	1,40	1,54	2,23	0,13	9,38	0,69	45,10
22.	Тривалість одного обороту (середній період погашення) кредиторської заборгованості, днів	256,38	234,39	161,54	-21,99	-8,58	-72,85	-31,08
23.	Тривалість операційного циклу, днів	355,58	305,28	186,16	-50,29	-14,14	-119,12	-39,02
24.	Тривалість фінансового циклу, днів	99,19	70,90	24,62	-28,29	-28,53	-46,27	-65,27

Зробивши розрахунки таблиці 2.9, яка наведена вище, ми можемо зробити такі висновки. Коефіцієнт обертання активів, тобто відношення середньорічної вартості активів до чистого доходу від реалізації, збільшився від 1,54 у 2019 р. до 1,72 у 2020 р. і зріс на 55,76% у період з 2020 по 2021 рр. Це, в свою чергу, призвело до зменшення тривалості одного обороту активів від 236,3 днів у 2019 р. до 134 днів у 2021 р.

Зі збільшенням коефіцієнта обертання оборотних активів на 14,19% у період 2019-2021 рр. та на 63,32% у 2020-2021 рр., тривалість одного обороту оборотних активів зменшилась з 233 днів у 2019 р. до 204 днів у 2020 р., та зменшився на 79 днів у період 2020- 2021рр.

Коефіцієнт обертання власного капіталу, виходячи з розрахунків даної таблиці, знаходиться у мінусовому значенні так як власний капітал у даний звітний період з 2019 по 2021 рр. має від'ємне значення, отже і коефіцієнт буде від'ємним. Так у 2019 р. він склав - 11,36, а у 2020 р. зменшився на 19,09%, а в 2021 р. склав 13,273 тобто на 1,95% у позитивному напрямку.

Тривалість операційного циклу зменшилась з 355,58 днів у 2019 р. до 305,28 днів у 2020 р. і до 186,16 днів у 2021 р. До цього призвело те, що тривалість одного обороту коштів в розрахунках зменшилась з 292 днів до 234 днів у період 2019-2020 рр., а у 2021 р. склав 144 днів. Також завдяки тому що зменшилась тривалість одного обороту запасів з 63 до 41 дня у період 2019-2021 рр. В свою чергу зі зменшенням тривалості операційного циклу зменшилась тривалість фінансового циклу з 99 днів до 24 днів у даний звітний період. Також до такого зменшення призвело скорочення середнього періоду погашення кредиторської заборгованості з 256 днів у 2019 р. до 161 днів у 2021 р.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Шляхи покращення методики аналізу фінансового стану підприємства

Фінансовий стан підприємства має систематично та всебічно оцінюватися з використанням різних методів, прийомів та прийомів аналізу. Це дозволить критично оцінити фінансові результати діяльності підприємства, як у статистиці за певний період, так і в динаміці – за ряд періодів, дозволить виявити «больові точки» у фінансовій діяльності та шляхи більш ефективного використання фінансових ресурсів, їх раціонального розподілу.

Предметом фінансового аналізу підприємства є його фінансові ресурси, їх формування та реалізація. Для досягнення основної мети аналізу фінансового стану підприємства – об'єктивної оцінки та виявлення на цій основі потенційних можливостей підвищення ефективності формування та використання фінансових ресурсів – можуть бути використані різні методи аналізу. Методи фінансового аналізу – сукупність науково-методичних засобів та принципів вивчення фінансового стану підприємства [1, с. 65].

Таким чином, у ході аналізу фінансового стану підприємства можуть використовуватися різноманітні прийоми, методи та моделі аналізу, їх кількість та широта застосування залежать від конкретних цілей аналізу та визначаються його завданнями у кожному конкретному випадку. конкретний випадок.

Недосконалість методів оцінки фінансового стану підприємства – не єдина проблема. Сьогодні також існують проблеми аналізу фінансового становища, що з: нестабільністю економіки; кризовий стан; політична невизначеність; військовий стан в Україні [15, с. 29].

В умовах постійної зміни інформації багато фінансово-економічних показників, розрахованих на певний час, можуть надалі втратити свою цінність для аналізу через нестабільність курсу національної валюти.

Повну перешкоду для аналізу фінансового стану підприємства дають:

1) різні форми власності, наприклад, багато показників, що характеризують фінансовий стан акціонерних підприємств, не можуть бути розраховані через відсутність або слабкий розвиток ринку цінних паперів у державі, де зверталися б акції цих підприємств і за якими можна було б судити про становище емітентів;

2) нестабільність законодавчої бази (закону про фінансові податки), що також ускладнює аналіз фінансового стану підприємства [11, с. 231].

Для подолання цієї проблеми необхідно з урахуванням умов фінансової кризи розробити нові методи оцінки фінансового стану, а також розробити методи та методи покращення фінансового стану, підвищення платоспроможності та ліквідності.

Підсумовуючи всьому вищевикладеному, можна дійти невтішного висновку, що нині найбільше необхідно: поліпшити інформаційно-методичне забезпечення фінансового становища підприємства; розробити методичне забезпечення процесу прогнозування фінансового становища підприємства; удосконалювати структуру аналізу стану підприємства залежно від мети та змісту роботи на кожному етапі; робота над методологією форм фінансової звітності, що дозволяє підвищити її аналітичні можливості та реальність оцінки майна; розробити методіку комплексної оцінки фінансового стану підприємства, яка б дозволила аналізувати стан підприємства за оптимальним набором фінансових показників та коефіцієнтів; удосконалювати теоретичні засади формування та впровадження інформаційної системи підприємства; удосконалення форм та методів фінансового забезпечення функціонування підприємства, тобто пошук нових ефективних способів фінансової діяльності; адаптувати методи аналізу до сучасних економічних та правових умов [24, с. 55].

Загалом вітчизняна та зарубіжна економічна література вказує на наявність різних трактувань сутності фінансового стану та визначень фінансової стійкості, фінансового стану підприємства, відсутність єдиної

думки щодо угруповання та методики розрахунку показників оцінки фінансового стану. стан.

Оцінка фінансового стану може бути виконана з різним ступенем деталізації залежно від мети аналізу, наявної інформації, програмного, технічного та кадрового забезпечення. Найбільш доцільним, на мою думку, є виділення процедур експрес-аналізу та поглибленого аналізу фінансового стану.

Метою аналізу фінансового стану підприємства є інформація про його фінансове становище, платоспроможність та рентабельність. Цілі, заради яких проводиться аналіз та оцінка фінансового стану підприємства, будуть різними для кредиторів, інвесторів та менеджерів. Інвестори та кредитори оцінюють фінансовий стан, щоб мінімізувати свої ризики, а керівники бізнесу оцінюють, щоб виявити резерви для підвищення платоспроможності, ліквідності, прибутковості, прогнозів чи реабілітації [9, с. 290].

Джерелами для аналізу фінансового стану підприємства є звітні форми та додатки до них, а також дані самої бухгалтерії, якщо аналіз проводиться усередині підприємства. Зрештою аналіз фінансового стану підприємства повинен дати керівництву підприємства уявлення про його фактичний стан, а особам, які безпосередньо не працюють на цьому підприємстві, але цікавляться його фінансовим станом, - дані, необхідні для об'єктивного судження, наприклад, про раціональність використання додаткових інвестицій, вкладених у підприємство і т.д.

Важливою характеристикою фінансового стану підприємства є оцінка його платоспроможності, фінансової стійкості. Інші методи мають такі недоліки: відсутність показників, якими можна прогнозувати втрату платоспроможності, оцінити рівень заборгованості підприємства, дублювання показників, що характеризують один і той же аспект та ін. [18, с. 184].

Критична оцінка різних методів дає підстави для висновку про необхідність визначення оптимальної кількості груп фінансових показників (якнайменше) та їх ранжування за величиною.

Можна зазначити, що за ступенем значущості з метою оцінки фінансового становища слід виділити такі групи показників: група показників першого рівня - оборотність активів; другий – економічність; третя – фінансова стійкість; четверте – ліквідність підприємства (а не лише активів). Крім вибору груп необхідно обґрунтувати перелік показників, які включатиме кожна група, щоб врахувати недоліки, що є на даний момент [53, с. 107].

Аналіз багатьох зарубіжних та вітчизняних літературних джерел дозволив виділити такі методи оцінки фінансового стану підприємства: комплексний, коефіцієнтний, інтегральний, беззбитковий та рівноважний.

Основні показники підприємства при комплексній оцінці аналізуються в динаміці та групуються за двома напрямками. У першу входять такі показники та фактори гарного фінансового стану підприємства: стійка платоспроможність; ефективне використання капіталу; своєчасна організація платежів; наявність стабільних фінансових ресурсів. Другий напрямок включає показники незадовільного фінансового стану підприємства; відсутність власних оборотних засобів; неефективний розподіл ресурсів; наявність стабільної заборгованості з платежів; негативні тенденції у виробництві [51, с. 99].

Для оцінки рентабельності підприємства використовуються дві групи показників:

1. Показники, розраховані з урахуванням поточних затрат. До них відносяться: коефіцієнт граничного (критичного) рівня валового доходу, коефіцієнт граничного рівня прибутку від основної діяльності, коефіцієнт граничного рівня прибутку від усіх видів діяльності, коефіцієнт граничного рівня чистий прибуток, критичний (граничний) коефіцієнт рентабельності.

2. Показники, розраховані у зв'язку з введенням у виробництво капіталу (виробничих фондів). Це норма випуску всіх виробничих фондів підприємства, норма прибутку на вкладений капітал, норма прибутку на власний капітал [39, с. 342].

До загальних показників комплексної оцінки фінансового стану підприємства відносяться показники рентабельності (абсолютна величина прибутку чи доходу) та рентабельності (ставлення прибутку від реалізації продукції до її собівартості чи обороту).

Ці показники аналізуються з урахуванням чинників, що впливають на них: суми виручки від продажів; рівень собівартості та рентабельності продукції; фінансові результати та операційні витрати; ставки податку на прибуток

На основі комплексного методу дуже складно зробити обґрунтовані висновки щодо фінансового стану підприємства в цілому. Цей метод дозволяє виявити проблемні місця в діяльності підприємства і досліджувати причини, що їх викликали, але він дуже трудомісткий, має багато недоліків, що обмежує можливість його використання на практиці, особливо при оперативній оцінці стану справ підприємства [24, с. 55].

Метод коефіцієнтів широко використовується у світовій практиці. Він заснований на розрахунку системи коефіцієнтів, що відображають різні сторони діяльності підприємства та враховують фактори внутрішнього та зовнішнього впливу на фінансовий стан підприємства. Він має безліч модифікацій, які можна систематизувати за допомогою мінімальної кількості коефіцієнтів таким чином:

1. Стан об'єкта. Використовуються такі коефіцієнти: сума господарських активів підприємства; частка активної частини основних засобів; амортизація, вибуття, оновлення основних засобів.

2. Ліквідність: коефіцієнт загальної ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт абсолютної ліквідності

3. Платоспроможність: коефіцієнти власності, платоспроможності, фінансову незалежність.

4. Рентабельність: рентабельність активів; рентабельність власного капіталу; коефіцієнт валового прибутку; прибуток за інвестиції.

5. Рентабельність: рентабельність активів, рентабельність продаж; рентабельність власного капіталу

6. Господарська діяльність: коефіцієнти оборотності активів, коефіцієнти оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості, коефіцієнти оборотності запасів.

7. Фінансова стійкість: коефіцієнти автономії, довгостроковість позикових коштів, концентрація позикового капіталу.

8. Ринкова активність: прибуток за акцію; співвідношення ціни та прибутку на акцію; співвідношення ринкової та балансової вартості однієї акції [36, с. 129].

Якщо розширити кількість коефіцієнтів до 10, то зростає складність цього, ускладнюється процес формування висновків фінансовий стан підприємства. Істотним недоліком цього є відсутність нормативних значень більшості коефіцієнтів.

Можуть виникнути певні ситуації, коли фінансовий стан підприємства необхідно вимірювати будь-яким агрегованим (інтегральним) показником. У цьому розрахунок узагальнюючих показників здійснюється за методикою з допомогою наступних загальних показників: Рівень платоспроможності. Включено такі фактори: коефіцієнт охоплення; коефіцієнти поточної та абсолютної ліквідності; рівень фінансової незалежності: коефіцієнти автономії, фінансової стійкості, маневреності власного капіталу; рівень якості активів: частка високоліквідних активів, коефіцієнт якості дебіторську заборгованість, коефіцієнт чистих оборотних активів [24, с. 55].

3.2. Фінансова стратегія розвитку підприємства

Важливе місце у розвитку системи фінансового планування СГП «Добробут Агро Плюс» належить до формування якісної виробничої програми. Виробнича програма є докладним річний виробничий план. Виробничий план ґрунтується на інноваційному плані, який є засобом обґрунтування плану інвестицій та капітального будівництва підприємства.

Інноваційний план органічно пов'язані з інвестиційним планом. Цей зв'язок двосторонній: заходи інноваційного плану визначають необхідний обсяг інвестицій та спрямування їх використання, а наявність інвестиційних ресурсів є обмеженням при виборі інноваційних проектів.

Обсяг інвестиційних ресурсів, якими підприємство може оперувати у плановому періоді, показується у плані фондів спеціального призначення (фонду розвитку). Також розраховується обсяг коштів, що виділяються на споживання, соціальний розвиток, природоохоронні заходи, створення страхових резервів [41, с. 65].

На основі заходів інноваційного плану формується система норм та нормативів використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, завдяки яким досягається реальність усіх планів.

Інноваційний план служить засобом обґрунтування виробничих потужностей підприємства, що необхідно розрахунку виробничої програми підприємства, оскільки заходи інноваційного плану передбачають введення додаткових потужностей з допомогою нового будівництва, розширення, технічного переоснащення, обладнання, реконструкція та модернізація основних фондів [28, с. 98].

Для ефективного управління операціями власники та менеджери повинні мати таку економічну інформацію, яка відповідає їхнім потребам. На підприємстві кожна здійснювана господарська операція безпосередньо впливає на кінцевий результат управління.

Саме тому внутрішній контроль фінансових результатів повинен включати моніторинг всієї діяльності підприємства. Для повного та ефективного контролю фінансових результатів недостатньо просто стежити за правильністю розрахунку прибутку (збитку), отриманого підприємством за певний період, аналізувати причини його зміни порівняно з аналогічними показниками минулих років, або стандартних показників, і контроль упродовж усіх циклів діяльності дуже важливий. Це дозволить впливати на

результат управління, оцінювати ефективність дій та переглядати прийняті рішення [45, с. 455].

Пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення контролю за фінансовими результатами, дані вітчизняними вченими, передбачають формування системи внутрішнього контролю, яка б дозволила знизити ймовірність помилок у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, а також їх своєчасне усунення.

Важливою складовою покращення фінансового стану підприємства є планування діяльності. Фінансове планування здійснюється відповідно до певних принципів, що впливають із загальних принципів планування та фінансової діяльності, але мають свої особливості внаслідок синтезу цих двох процесів.

Конкретними засадами фінансового планування є:

- ✓ принцип дотримання полягає в тому, що придбання оборотних коштів має плануватися переважно з короткострокових джерел, а модернізація та технічний розвиток – із довгострокових джерел;
- ✓ принцип профіциту коштів, що передбачає «не обнулення» касового рахунку у процесі планування, а наявність певного запасу для забезпечення надійної платіжної дисципліни;
- ✓ принцип альтернативності, що передбачає різноманітність планових розрахунків та вибір найкращої альтернативи розвитку підприємства;
- ✓ принцип адекватності, що полягає у виборі найбільш доцільних та адекватних моделей та методів фінансового планування з урахуванням закономірностей розвитку окремих економічних явищ та процесів;
- ✓ принцип співвідношення термінів надходження та використання коштів – капітальні вкладення з тривалими термінами окупності доцільно фінансувати за рахунок довгострокових позикових коштів;

- ✓ принцип платоспроможності або постійної потреби в оборотних коштах, який зводиться до того, що на майбутньому балансі підприємства сума оборотних коштів підприємства повинна перевищувати суму його короткострокової заборгованості, тобто неможливо скласти план слабколіквідного балансу підприємства;
- ✓ принцип повернення інвестицій – передбачає вибір дешевих способів фінансування, залучення позикового капіталу тільки в тому випадку, якщо це підвищує прибутковість власного та забезпечує ефект фінансового важеля;
- ✓ принцип врівноваження ризиків – особливо ризиковані довгострокові вкладення доцільно фінансувати за рахунок власних коштів;
- ✓ принцип пристосування до потреб ринку – необхідно враховувати кон'юнктуру ринку та місце фірми на ньому [8, с. 100].

Загалом принципи планування визначають характер та зміст планової діяльності для підприємства. Якісна реалізація принципів є ознакою ефективності компанії та знижує ймовірність негативних результатів планування. Вперше загальні принципи планування було сформульовано А. Файолем. Він називав: єдність, безперервність, гнучкість та точність [25, с. 40].

Принцип єдності передбачає, що планування для підприємства має бути системним. Це розробка загального чи зведеного плану розвитку підприємства (плану виробництва та реалізації продукції, планів витрат і доходів, планів технічного, організаційного та фінансового розвитку підприємства). Ці плани мають бути тісно ув'язані у єдиний комплексний план соціально-економічного розвитку підприємства [25, с. 94].

Принцип безперервності - кожному підприємстві процеси планування, організації та управління виробництвом, трудовий діяльністю взаємопов'язані і повинні здійснюватися постійно і без зупинки. Це означає

поступовий перехід від стратегічних планів до тактичних, а потім до оперативних, а також взаємодія довгострокових та короткострокових планів. Більшість підприємств мають плани на рік. Безперервне планування дозволяє постійно відстежувати, аналізувати та змінювати плани при зміні внутрішнього чи зовнішнього середовища.

Принцип гнучкості передбачає можливість коригування встановлених показників та узгодження планово-господарської діяльності підприємства. Зміни у технології, організації виробництва, зниження собівартості вимагають уточнення розроблених планів.

Принцип точності - плани можуть бути складені з точністю, яку дозволяє зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства. Довгострокове планування має невелику точність, обмежується вибором цілей та зразковими розрахунками. При оперативному та короткостроковому плануванні виникає потреба у високому ступені точності планових показників [29, с. 100].

У сучасній вітчизняній практиці планування, окрім перелічених принципів, відрізняється й іншими: комплексністю, ефективністю, оптимальністю, участю, узгодженістю, інтеграцією:

- ✓ комплексність - планувальні та управлінські рішення мають бути комплексними, що забезпечують облік змін як в окремих об'єктах, так і в кінцевих результатах усього підприємства [29, с. 220];
- ✓ ефективність – вимагає розробки такого варіанта виробництва товарів та послуг, який за існуючих обмежень на використання ресурсів забезпечує найбільший економічний ефект;
- ✓ оптимальність – необхідність вибору найкращого варіанта на всіх етапах планування альтернативних. Критерієм оптимальності різних планів може бути мінімальна трудомісткість, матеріаломісткість чи собівартість продукції за існуючих умов

виробництва та обмеженості ресурсів, а також максимальний прибуток;

- ✓ участь – активний вплив персоналу на процес планування, який передбачає, що ніхто не може ефективно планувати за когось іншого. Краще планувати собі, ніж бути запланованим іншими;
- ✓ координація охоплює взаємодію об'єктів одного рівня, інтеграція – між об'єктами різних рівнів. Принцип координації встановлює, що діяльність об'єктів одного рівня має плануватися у взаємодії;
- ✓ принцип інтеграції визначає, що планування, здійснюване кожному рівні, може бути ефективним без взаємного узгодження планів всіх рівнях [29, с. 220].

Можливість планування для підприємства обмежена з певних причин, як об'єктивним, і суб'єктивним.

Підприємство завжди стикатиметься з невизначеністю майбутнього. Планування призначене для прогнозування майбутньої діяльності підприємства. Але найпотужніше підприємство неспроможна повністю усунути невизначеність, оскільки усунення невизначеності означає усунення самого ринку. Тому компанія прагне максимально контролювати ринок.

Ринковий контроль може здійснюватись декількома способами: вертикальна інтеграція; контроль попиту; договірні відносини; створення підприємницької мережі:

1) вертикальна інтеграція означає, що підприємство, що планує, приєднується до фірм-постачальників або клієнтів за допомогою злиття або поглинання. Таким чином, зовнішні транзакції перетворюються на внутрішні. В результаті забезпечується стабільність постачання сировини, робочої сили та капіталу. Зниження транзакційних витрат. Можливості вертикальної інтеграції обмежені, оскільки пов'язані з великими розмірами підприємства, причому руйнуються ринкові відносини, ліквідується конкуренція;

2) контроль над попитом - означає, що підприємство здатне керувати обсягом реалізації продукції за рахунок різних впливів на попит. Один із варіантів – встановити монопольний вплив на ринок;

3) договірні відносини - надійніший спосіб усунення невизначеності, коли з'являється можливість більш точно планувати діяльність підприємства на майбутні періоди. Суть договірних відносин у тому, що виробник спочатку знаходить покупця на товар, що він може виробити, і потім виробляє товар. Угода оформляється договором, в якому встановлюються ціни та обсяги реалізації продукції на досить тривалий період часу. Контракт вигідний обом сторонам. Масове виробництво замінюється на замовлення виробами. Контракти не є універсальним засобом проти ризику, зобов'язання щодо них можуть бути не виконані. Традиційно великі компанії були надійнішими партнерами [24, с. 55];

4) підприємницькі мережі об'єднують економічно зацікавлені одне в одному підприємства на основі гнучких взаємин. Фірми-члени зберігають свою економічну та юридичну самостійність. У відносинах має бути довіра та відповідальність. Швидка обізнаність та розподіл ризиків серед учасників мережі [10, с. 106].

Перелічені методи на невизначеність ринку знижують вплив невизначеності діяльність компанії і цим розширюють межі планування.

Планування дає добрі результати, якщо його процес правильно організований із самого початку. Перед початком планування особи, відповідальні за планування на підприємстві, мають визначити склад та послідовність процесу планування. Великі підприємства здійснюють процес планування загалом. Це розробка стратегічного плану, середньострокового, операційного тощо. буд. Невеликі компанії часто спрощують процес планування, розробляючи стратегічний та операційний план на рік. Якщо передбачається збільшення виробництва, то розробляється план розвитку.

Визначивши склад планування (його складові елементи), встановлюють послідовність виконання. Бажано планувати від стратегії до

тактики чи здійснювати планування паралельно. Підготовка стратегічного плану відбувається у 1-2 кварталах фінансового року, потім займаються оперативним плануванням. Щоб уникнути розривів між стратегічними планами, складаються перехідні плани, причому замість минулого року щоразу додається новий рік. Якщо виникає необхідність переглянути план в інший час, він у разі потреби коригується [29, с. 220].

Планування та управління господарською діяльністю підприємства тісно пов'язані з такими функціями: вибір цілей та визначення шляхів їх досягнення (визначення ресурсів, організація процесів, контроль ефективності, координація роботи, коригування завдань, мотивація персоналу, оплата праці). До реалізації залучаються різні категорії персоналу. У процесі планування беруть участь: вище керівництво підприємства, служба планування, керівники та фахівці підрозділів.

Структура управління підприємством може будуватися за принципом лінійного чи функціонального підпорядкування. При лінійній структурі керування здійснюється топ-менеджерами. Наприклад: генеральний директор – головний економіст – планово-фінансовий відділ – планово-розрахункове бюро. При функціональній структурі управління здійснюється відповідно до конкретних функцій.

Відповідно до структури управління підприємством формується склад планової служби. Недоліком такої підпорядкованості є повільне сприйняття змін у зовнішньому середовищі, оскільки необхідна вертикальна та горизонтальна координація. Необхідно вдосконалювати організаційну структуру управління та, відповідно, структуру планових служб, переходити від централізації до децентралізації управління [24, с. 55].

Загалом слід зазначити, що стратегічне та оперативне планування є засобом протидії наростаючій нестабільності довкілля. Зарубіжні дослідження, об'єктом яких був вплив планування на фінансові результати підприємств, виявили, що систематичне використання планування дозволяє значно поліпшити результати діяльності.

В результаті узагальнення та систематизації наукової літератури виявлено сутнісні компоненти фінансового планування, авторське розуміння основних теоретичних уявлень про сутність, об'єкт, предмет, принципи, цілі, завдання та функції фінансового планування як економічної науки. Формується категорія. Формування цілісного розуміння сутнісних компонентів фінансового планування дозволяє більш глибоко та чітко визначити значення фінансового планування як самостійного функціонального напрямку фінансового менеджменту, значною мірою забезпечує його ефективність у сучасних економічних умовах. Проведене дослідження може бути використане для подальшого вдосконалення теорії фінансового планування, вирішення проблем, пов'язаних з неоднозначністю розуміння кола завдань і виконуваних функцій, що виникають при здійсненні фінансового планування на підприємстві [14, с. 255].

Підбиваючи підсумки нашого дослідження, можна стверджувати, що на сьогоднішній день фінансове планування є одним з альтернативних фінансових інструментів, що використовуються підприємствами для налагодження фінансової діяльності та підвищення власної рентабельності та платоспроможності як один із найважливіших показників сталого фінансового стану підприємства. Приділяючи більше уваги фінансовому плануванню, можна зміцнити фінансову стійкість підприємства за умови виконання прогнозованих бюджетом обсягів операційної та інвестиційної діяльності, виходячи з фінансової стійкості та передумов для отримання чистого прибутку. створюються достатні для самоокупності та самофінансування підприємства.

Для забезпечення ефективного функціонування системи внутрішнього контролю фінансових результатів доцільно здійснювати контроль за діяльністю суб'єктів господарювання у процесі виробництва в частині:

- 1) майновий стан, що характеризує стан і структуру підприємства в сукупності з джерелами їх покриття;

2) ліквідність, що дозволяє оцінити здатність підприємства перетворювати свої активи на гроші та швидкість цієї трансформації;

3) платоспроможність (фінансова стійкість) – характеризують структуру джерел фінансових ресурсів, ступінь фінансової стійкості та самостійності підприємства;

4) ділова активність, що дозволяє аналізувати ефективність основної діяльності шляхом визначення швидкості обігу фінансових ресурсів підприємства;

5) прибутковість (рентабельність) – ефективність роботи підприємства в цілому, рентабельність окремих напрямків його діяльності, рівень окупності витрат [61, с. 49].

ВИСНОВКИ

У дослідженні вивчено теоретичні та практичні засади аналізу фінансового стану сільськогосподарського підприємства на прикладі СГП «Добробут Агро Плюс».

Виявлено, що фінансовий стан є найважливішою характеристикою господарської діяльності підприємства, оскільки визначає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал у діловому співробітництві, оцінює рівень забезпечення економічних інтересів самого підприємства та їхні партнери у фінансових та інших відносинах. Аналіз фінансового стану підприємства є необхідною умовою нормального функціонування та необхідним етапом розробки планів та прогнозів фінансового оздоровлення підприємств.

Оцінка є необхідною умовою ведення діяльності підприємства всіх форм власності, а також важлива для основних користувачів (інвесторів, власників, керівництва підприємства, банків, постачальників та інших кредиторів, працівників підприємства, державних органів, юридичних та фізичних осіб), зацікавлених у фінансово-господарській діяльності вітчизняних та іноземних підприємств

У результаті оцінки фінансового стану підприємства ми визначили деяку різницю у переліку показників та методах їхнього розрахунку. До переваг зарубіжних методів можна віднести їх специфічність та визначеність у кількісному складі показників та інтерпретації результатів, спрощення таких методів аналізу та оцінки фінансового стану підприємств. У свою чергу, вітчизняні методики, навпаки, характеризуються суттєвою відмінністю у різних авторів у наборі показників для аналізу того чи іншого напрямку та різних їх поєднань. Таким чином, вітчизняна методика потребує уніфікації, скорочення кількості аналізованих показників. При цьому перевагу слід віддавати розрахунку тих показників, які мають найбільший зміст та потребу в аналітиці.

Зважаючи на викладене, можна зробити висновок про необхідність розробки та реалізації адекватних сучасних умов заходів щодо покращення фінансового стану вітчизняних промислових підприємств.

Фінансовий стан підприємства має систематично та всебічно оцінюватися з використанням різних методів, прийомів та прийомів аналізу. Це дозволить критично оцінити фінансові результати діяльності підприємства, як у статистиці за певний період, так і в динаміці – за ряд періодів, дозволить виявити «больові точки» у фінансовій діяльності та шляхи більш ефективного використання фінансових ресурсів, їх раціонального розподілу.

Предметом фінансового аналізу підприємства є його фінансові ресурси, їх формування та реалізація. Для досягнення основної мети аналізу фінансового стану підприємства – об'єктивної оцінки та виявлення на цій основі потенційних можливостей підвищення ефективності формування та використання фінансових ресурсів – можуть бути використані різні методи аналізу.

Методи фінансового аналізу – сукупність науково-методичних засобів та принципів вивчення фінансового стану підприємства.

Таким чином, у ході аналізу фінансового стану підприємства можуть використовуватися різноманітні прийоми, методи та моделі аналізу, їх кількість та широта застосування залежать від конкретних цілей аналізу та визначаються його завданнями у кожному конкретному випадку. конкретний випадок.

Недосконалість методів оцінки фінансового стану підприємства – не єдина проблема. На сьогоднішній день також існують проблеми аналізу фінансового стану, що зумовлено: а) нестабільністю економіки; б) стан кризи; в) політична невизначеність.

В умовах постійної зміни інформації багато фінансово-економічних показників, розрахованих на певний час, можуть надалі втратити свою цінність для аналізу через нестабільність курсу національної валюти.

Повну перешкоду для аналізу фінансового стану підприємства дають:

1) різні форми власності, наприклад, багато показників, що характеризують фінансовий стан акціонерних підприємств, не можуть бути розраховані через відсутність або слабкий розвиток ринку цінних паперів у державі, де зверталися б акції цих підприємств і за якими можна було б судити про становище емітентів;

2) нестабільність законодавчої бази (закону про фінансові податки), що також ускладнює аналіз фінансового стану підприємства.

Для подолання цієї проблеми необхідно з урахуванням умов фінансової кризи розробити нові методи оцінки фінансового стану, а також розробити методи та методи покращення фінансового стану, підвищення платоспроможності та ліквідності.

Ефективний діючий механізм фінансової стабілізації є основою оптимізації ліквідності підприємства. Він спрямований, з одного боку, зменшення суми фінансових зобов'язань, з другого боку, збільшення найбільш ліквідних активів, які забезпечують ці зобов'язання. Зниження рівня постійних та умовно-змінних витрат, відстрочення виплати відсотків за кредитами та виплати дивідендів, продовження термінів кредиторської заборгованості за товарними операціями дозволить компанії скоротити свої фінансові зобов'язання. При цьому підприємство може збільшити обсяг найбільш ліквідних активів за рахунок оптимізації товарно-матеріальних запасів, скорочення страхових, гарантійних та сезонних запасів на період перебування підприємства за умов фінансової кризи, рефінансування дебіторської заборгованості тощо.

Забезпечити необхідний рівень платоспроможності підприємства можна за рахунок прискорення обороту активів за рахунок оптимізації платіжної дисципліни підприємства; виявлення накопичувальних резервів капіталу, вкладеного в акції; залучення тимчасово вільних коштів у оборот для отримання додаткового прибутку та подальшого реінвестування.

Таким чином, фінансовий стан підприємства є комплексним поняттям, що відображає якісну сторону господарської діяльності. Фінансовий стан є

результатом взаємодії всіх елементів фінансових відносин та свідчить про наявність та використання ресурсів підприємства. Достовірна оцінка фінансового стану підприємства дозволяє виявити слабкі місця у діяльності та забезпечити відповідні управлінські рішення для ефективного розміщення капіталу підприємства. Фінансово-стійке підприємство конкурентоспроможне, здатне вчасно погашати свої боргові зобов'язання та має раціональну структуру капіталу, привабливу для залучення інвестицій.

Аналіз фінансового стану підприємства необхідний, оскільки дає інформацію про якісну та кількісну оцінку зміни показників у динаміці та допомагає керівництву приймати управлінські рішення щодо планування та прогнозування діяльності у довгостроковій та короткостроковій перспективі.

Неодмінним і основним компонентом монетарного аналізу має стати оцінка показників прибутковості підприємства. Таку оцінку пропонується проводити за такими показниками: рентабельність продажів; рентабельність основної діяльності; рентабельність основного капіталу; рентабельність власного капіталу; рентабельність всього капіталу підприємства; рентабельність активів

На наш погляд, найбільш задовільним для наших потреб показником є фондоддача, оскільки вона дає загальне уявлення про ступінь рентабельності діяльності, причому в масштабах всього підприємства, а не окремих його складових діяльності. Для детальної оцінки ліквідності, платоспроможності та кредитоспроможності компаніям рекомендується використовувати ширше поле показників, ніж з оцінки майнового стану та рентабельності. Розглянемо призначені при цьому показники: - вартість власних оборотних засобів; гнучкість власного оборотного капіталу; поточний коефіцієнт покриття; загальний коефіцієнт покриття; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт абсолютної ліквідності; коефіцієнт платоспроможності; частка оборотних засобів у активах; частка запасів у оборотних коштах; частка власних оборотних засобів у покритті запасів; коефіцієнт критичної ліквідності; період стягнення дебіторську

заборгованість; тривалість кредиторської заборгованості; коефіцієнт поточної заборгованості; коефіцієнт автономії (незалежності); співвідношення позикових та власних коштів; відношення нерозподіленого прибутку до загальної суми активів.

Ми бачимо такі основні показники: загальний коефіцієнт покриття, співвідношення позикових і власні кошти, оскільки з одного боку вони характеризують загальну забезпеченість підприємства, з другого боку меншою мірою залежить від особливостей діяльності конкретного підприємства міста і локальні і незначні коливання у структурі балансу.

Найбільш цікавим, з точки зору економічної безпеки підприємства та оцінки ступеня захищеності від зовнішніх фінансових ризиків, є коефіцієнт платоспроможності, оскільки саме він дає уявлення про рівень теоретичної здатності виконати зобов'язання. діяльності підприємства у разі настання тих чи інших негативних подій, тобто дає загальну характеристику захисних фінансових резервів. підприємства.

Узагальнюючими показниками оцінки фінансового становища підприємств є характеристики ділової активності. Розрізняють: загальний обіг капіталу; коефіцієнт оборотності активів; оборот матеріальних оборотних засобів; оборот готової продукції; оборотність дебіторської заборгованості; середній термін погашення дебіторську заборгованість; оборотність кредиторської заборгованості; середній термін погашення кредиторської заборгованості; фондвіддача основних необоротних активів; оборот власного капіталу.

Оскільки значення більшості перерахованих вище показників багато в чому визначаються специфікою діяльності конкретного підприємства, його взаємовідносин з контрагентами, на наш погляд, для аналізу доцільно взяти коефіцієнт оборотності активів, так як він дає загальну картину ефективності використання активів, а для того, щоб дещо конкретизувати цей показник, ми також вирішили застосувати коефіцієнт фондвіддачі основних засобів, оскільки ключовою статтею активів на балансі підприємства є його основні

засоби, а отже, ефективність їх використання має бути оцінена та проаналізована при аналізі ефективності підприємства.

Крім того, західні аналітики рекомендують використовувати показники, що аналізують власний капітал та ефективність його використання: рентабельність акцій, дохід на одну звичайну акцію, вартість акцій, прибутковість акцій, дивідендний дохід, коефіцієнт котирувань акцій.

Ми вважаємо, що сьогодні надто мало українських підприємств приділяють належну увагу своїм акціонерам, а в умовах нерозвиненості вторинного фондового ринку щодо таких речей, як ринкова ціна акції, можна говорити досить умовно. Тому наразі використання цих показників у фінансовому аналізі підприємств України є недоцільним.

Для подолання цієї проблеми необхідно з урахуванням умов фінансової кризи розробити нові методи оцінки фінансового стану, а також розробити методи та методи покращення фінансового стану, підвищення платоспроможності та ліквідності.

На даний час підприємство СГП «Добробут Агро Плюс» знаходиться у складному фінансово – економічному становищі, що ми можемо побачити з розрахунків таблиць другого розділу. Але спостерігаються і позитивні зміни у діяльності підприємства. До таких змін, перш за все, призводить значна кредиторська заборгованість підприємства, яка не зважаючи на її незначне зменшення у 2020 р. на 794 тис.грн. це відповідно на 12,59% по відношенню до 2019 року, вона у 2021 р. становила 7902,1 тис.грн., що на 43,36% більше ніж у 2020 році.

За джерелом формування оборотних активів, в можливості їх застосування на підприємстві, першу роль відіграють позикові кошти, які незначно зменшились у період 2019 – 2020 рр. На 16 % в порівнянні з 2019 р., а у 2021 р. знову зросли до 8383 тис.грн., що на 22,06 % більше, ніж у 2020 р., а їх питома вага зросла на 21,65 пунктів. Власний капітал у підприємства знаходиться у мінусовому значенні протягом 2019 – 2021 рр. і, відповідно,

його негативне значення з кожним роком зростає, так як зростають зовнішні запозичення.

Негативним є збільшення позикового капіталу з 7720,4 тис.грн. у 2019 р. до 8383,4 тис.грн. у 2021 р., хоча і було помітне незначне зменшення на 852,2 тис.грн. у 2020 р. порівняно з 2019 р.

Отже, щоб поліпшити дану ситуацію, підприємству СГП «Добробут Агро Плюс» перш за все збільшити резервний капітал, який можна буде певною мірою використати для поліпшення фінансового стану підприємства, а саме його власного капіталу.

Підсумовуючи все вищевикладене, можна дійти висновку, що нині найбільше необхідно: поліпшити інформаційно-методичне забезпечення фінансового становища підприємства; розробити методичне забезпечення процесу прогнозування фінансового становища підприємства; удосконалювати структуру аналізу стану підприємства залежно від мети та змісту роботи на кожному етапі; робота над методологією форм фінансової звітності, що дозволяє підвищити її аналітичні можливості та реальність оцінки майна; розробити методику комплексної оцінки фінансового стану підприємства, яка б дозволила аналізувати стан підприємства за оптимальним набором фінансових показників та коефіцієнтів; удосконалювати теоретичні засади формування та впровадження інформаційної системи підприємства; удосконалення форм та методів фінансового забезпечення функціонування підприємства, тобто пошук нових ефективних способів фінансової діяльності; адаптувати методи аналізу до сучасних економічних та правових умов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренков Г. Ф. Економічний аналіз. Х.: ХДЕУ, 2003. 208 с.
2. Алексеев І. В. Фінансовий аналіз: техніка розрахунків та моделювання економічних ситуацій. Л.: Бескид Біт, 2003. 152с.
3. Андрушкін Б. М. Основи менеджменту. Львів, 2015. 340 с.
4. Аранчій В.І. Фінанси підприємств: навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2004. 304 с.
5. Ареф'єва О.В. Реструктуризація системи управління фінансовими ресурсами підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2001. № 11-12. С. 17-26.
6. Бадзим О. С. Удосконалення методів розробки фінансової складової бізнес-плану. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 12. С. 79-86.
7. Байцим В. Ф. Ефективність державного регулювання економіки регіону. *Вісн. ХАРИ НАДУ*. 2007. № 1. С. 99-103.
8. Бандурко О. М, Коробов М. Я., Орлов П. І., Петрова К. Я. Фінансова діяльність підприємства. К.: Либідь, 2002. 310 с.
9. Беседін В. Ф. Логіка стратегічного планування. *Економіка та держава*. 2010. № 10. С. 288-292.
10. Біла О.Г. Фінансове планування і прогнозування: навчальний посібник. Львів: Компакт-ЛВ, 2005. 312 с.
11. Білик М.Д., Павловська О.В., Притулян Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2007. 329 с.
12. Бойчик І. М., Харів П. С., Хопчан М. І., Піча Ю. В. Економіка підприємства: навч. посіб. К.: Каравела; Л.: Новий Світ, 2007. 298 с.
13. Бойчик І. М. Економіка підприємства: навчальний посібник. К.: Атіка, 2002. 480 с.
14. Болюх М. А. Економічний аналіз. К.: КНЕУ, 2003. 555с.
15. Бондар І. Ю., Пахомов В. Г. Управління витратами виробництва та собівартістю продукції: навчальний посібник. К: КДТЕУ, 2017. 165 с.

16. Буряк Л.Д. Фінансові ресурси підприємства. Фінанси України. 2003. № 9. С. 23-27.
17. Бутинець Ф. Ф., Мних Є. В., Олійник О. В. Економічний аналіз. Практикум. Житомир: Світ, 2013. 130 с.
18. Бутинець Ф. Ф., Мних Є. В., Олійник О. В. Економічний аналіз. Практикум: навч. посібник для студентів вузів. Житомир: ЖІТІ, 2000. 416 с.
19. Ванькович Д.В. Удосконалення механізму реорганізації управління фінансовими ресурсами підприємств. *Фінанси України*. 2004. № 9. С. 112-117.
20. Верига Ю. А., Подольська В. О. Аналіз фінансового стану підприємства за фінансовою звітністю: методичні рекомендації для практичних працівників. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2002. 55 с.
21. Гончаров А.Б. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. Х.: ВД "ІНЖЕК", 2004. 238 с.
22. Гриньова В.М., Коюда В.О. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: "Знання – Прес", 2006. 423 с.
23. Данилюк М.О., Савич В.І. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. К.: "Центр навчальної літератури", 2004. 204 с.
24. Денисенко М.П. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємства. *Агросвіт*. 2015. № 10. С. 53-58.
25. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника. Суми: ВТД „Університетська книга”, 2004. 648 с.
26. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. С. Ф. Покропивного. перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2011. 528 с.
27. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: Навчальний посібник. К.: "Центр навчальної літератури", 2005. 400 с.
28. Житна А.Е. Економічний аналіз господарської діяльності підприємства К.: "Либідь", 2005. 450 с.
29. Заруба О.Д. Основи фінансового менеджменту. К.: УФІМБ, 2005. 465 с.

30. Зінь Е. А., Турченук М. О. Планування діяльності підприємства: підручник. К.: Професіонал, 2007. 320 с.
31. Зятковський І.В. Фінанси підприємств: навчальний посібник. К.: КОНДОР, 2003. 364 с.
32. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Київ: “Центр навчальної літератури”, 2004. 531 с.
33. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник. Київ: “Знання”, 2005. 456 с.
34. Ковальчук І. В. Економіка підприємства: Лекції. К.: УДУХТ, 2001. 180 с.
35. Кожанова Є. П., Отенко І. П. Економічний аналіз. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2003. 209 с.
36. Колоб Р.У. Економіка на підприємстві: підручник. Ж.: ФИЛИН, 2004. 214 с.
37. Коробов М.Я. Фінансово – економічний аналіз діяльності підприємств. К.: „Знання”, КОО 2005. 360 с.
38. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз і планування. К.: “Центр навчальної літератури”, 2005. 224 с.
39. Лазаришина І.Д. Економічний аналіз: теорія, методологія, практика. Тернопіль, 2006. 434 с.
40. Лучко М.Р., Зорій Н.М., Мельник Н.Г. Економічний аналіз. Тернопіль: ТАНГ, 2004. 111 с.
41. Магланерідзе А.С., Коровіна З.П., Гізотуліна О.М. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Макіївка: МЕРІ, 2007. 250 с.
42. Мельник В. М. Основи економічного аналізу. К.: Кондор, 2003. 128с.
43. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник. Київ: ЦУЛ, 2005. 472 с.
44. Орлов О. О. Планування діяльності підприємства: підручник. К.: Скарби, 2008. 336 с.
45. Осипов В. І. Економіка підприємства. О.: Маяк, 2005. 724 с.

46. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово- господарської діяльності підприємств: навч. посібник. К.: “Кондор”, 2004. 180 с.
47. Пайда – Носик Н.Н., Грабарчук С.С. Фінансові ресурси підприємства. *Фінанси України*. 2003. № 1. С. 96- 103
48. Піддубна Л. П. Менеджмент. Опорний конспект лекцій. К.: КДТЕУ. 2017. 85 с.
49. Ситник Л.С. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. К.: “Центр навчання”. 2006. 352 с.
50. Слав’юк Р.А. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 460 с.
51. Стасюк Г.А. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Херсон: Олді-плюс, 2004. 478 с.
52. Стецюк П.А. Економічна суть фінансових ресурсів. *Фінанси України*. 2007. № 1. С. 103-119.
53. Цигилик І.І. Економічний аналіз господарської діяльності підприємства. К.: ЦНЛ. 2008. 123 с.
54. Чаюн І. О. Економіка підприємства. К.: КНТЕУ, 2010. 569 с.
55. Чебан Т.М., Калінська І.В., Дмитрієнко І.О. Теорія економічного аналізу. Київ, 2009. 214 с.
56. Шваб Л. І. Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: “Каравела”, 2005. 568 с.
57. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підручник. К.: “Знання”, 2006. 585 с.
58. Щекін Г. В. Теорія та практика управління персоналом. Київ: Просвіта, 2017. 296 с.
59. Янковий О. Г. Вдосконалення планування на підприємстві за допомогою математико-статичних методів прогнозування. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 1. С. 229-250.